

DOMOLJUB

Izbaja vsak četrtak. Cena mu je 2 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K.) — Posamezno številko se prodajajo po 10 vinarjev.

S prilogama:
„Naš kmečki dom“ in „Maša gospodinja“.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inzerati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 39.

V Ljubljani, dne 30. septembra 1915.

Leto XXVIII.

Odločilna zmaga.¹

Zgodovina sodi.

Nepregledne so bojne poljane svetovne vojske, kdo bi mogel povedati, katera zmaga bo odločilna?

Česar ne morejo vedeti generali, more zgodovina. Modra učiteljica je, in od vekov so stare nje skušnje. Človeštvo je pred očmi zgodovine kakor reka, velika in veličastna, nevzdržna, v globinah skrivnostna. Narodi in posamezni ljudje so kakor valčki in kapljice v silnem veletoku. Kdo bi mogel natančno uganiti, kam se bo val zasukal v prihodnjih dneh? Kdo bi šele povedal pot najmanjših delcev, ki ob dihu gorkega solnca hité proti nebu? In vendar se vse vrši po zakonih, in kolikor jih poznamo, vemo tudi za prihodnost. Da bo voda tekla med bregovi navzdol, to vemo, ker tako zahteva prirodni zakon.

Tako je z usodo svobodnih bitij. Z lastno voljo si ljudje odločujejo, koliko so vredni po duši, nad njih usodo pa vlada višje vrste zakon, ki se nekoliko razkriva po bogatih skušnjah večtisočletne zgodovine. »Zgodovina sodi, se maščuje, plačuje« — govore zgodovinarji. Še jasnejše govori sv. pismo: »Usoda narodov je v božji roki.« »On spreminja čase in dobe, prestavlja kraljestva« (Dan. 2, 21).

Kaj uči.

O zgodovina, ko bi vse države pošlušale tebe! Milijonsko gorje svetovne vojske bi nam bilo prihranjeno. Vsak narod bi si prizadeval, da bi bil sam čim boljši, in druge bi pustil na miru. In vsaka država bi se držala svojega

¹ Iz »Vojaške številke« — „Slovenca“, dne 26. sept. 1915

poklica, in bi skušala čim bolj osrečiti svoje ljudstvo.

Zdaj pa je naši domovini vsiljena vojska, po tistih, ki so hoteli svoje meje razširiti, svoj dobiček pomnožiti, ali dobiti večjo zunanjo moč. Nespametniki! Zgodovina uči, da je pogoj za veliko prihodnost pravno življenje.

Narod, kateri je živel čisto, se je ohranil krepak, je ob ugodnih razmerah narastel in ob svojem času prejel moč in ugled med narodi.

Nečist narod pa se niti nikoli vzdigoval.

Sicer se nekateri narod, ki čistosti že več ne ljubi, še nekaj časa kaže v sijajnih razmerah, toda samo vsled moči in zasluge čistejših in boljših očetov — prav kakor razsipen sin, ki na zunaj kaže veliko blagostanja, a v resnici zapravlja imetje svojega očeta.

Noben pohoten narod ni dolgo ohranil svoje moči.

Dejstva govore.

Premogočni so bili semitski narodi v Aziji, a ko so se pomehkužili, so se morali pokoriti azijskim Perzijanom, ki so bili čistejši, neizrabljeni.

Ko so se med Perzijani začele šopiriti ženske, so jih porazili Grki, ki so bili čistejši.

V obilju so Grki začeli zapravljati čistost, in podvrgli so jih Rimljani, ki so bili čistejši.

Tudi Rimljani, najmočnejši, so propadli; zgodovina suho poroča, da so se prej v vinu in Veneri obabili. Njih dediči so postali novi narodi, ki so bili čistejši.

Še celo Vandali so vedeli, da mora Rim pasti zavoljo razuzdanosti življenja. Ko so z afrikankega obrežja stopali na ladje, da bi šli nad Rim, so zavestno oznanjali: »Gremo nad tiste, ki jih Bog sovraži.« — Niso se motili

In Vandali sami, kje so zdaj? — V razkošju severne Afrike so se tudi oni vdali poželjivosti in zgodovina je nad njimi izrekla svojo jekleno sodbo.

To so dejstva. Pravica je v njih. Ali ni ta resnica ista kakor v sv. tem pismu, ki uči:

»To je volja božja, vaše posvečenje, da se zdržite nečistosti.« (I. Tes. 4, 3.)

»Ako kdo oskruni tempelj božji, ga bo Bog končal.« (I. Kor. 3, 17.)

Statistika o ljudski moči.

Da o sedanjih rodovih prihodnja zgodovina ne bo govorila drugače, je že zdaj začela razkrivati statistika s suhimi številkami.

Posebno hudo je, kar je novejši čas povedala o Francozih. Ti so hoteli zavreči vero, drugače bi bili pa radi ostali dobri. Namesto o Bogu so svojim sinovom po šolah govorili lepe besede o slavni domovini in o velikosti pravega Francoza. Toda brez misli na svetega Boga človek dela to, kar se mu ljubi, in streže močnejšemu poželjenu; tudi veliki Francoz je postal suženj poltenih strasti. Grdo bolezen, ki se je kdo nalezle z grehom nesramnosti, je naš narod že od francoske vojske pred sto leti imenoval »francosko kugo.« Zdaj pa je na Francoskem še slabše.

Ne očitamo propalosti vsem Francozom, saj se nikjer ne dajo pokvariti vsi. Pišemo samo to, kar se je pisalo pred vojsko na Francoskem. Namesto velikosti so se začele režati suhe številke, kako nazadujejo rojstva, in Francozi so začeli računati, kdaj morajo propasti, če ne bo življenje drugačno.

Potrebujejo zmag.

Zdaj, ko ognja vsiljene vojske ni mogoče pegasiti z nauki, potrebu-

jemo zmag na bojnem polju. Jasno je, da se država mora braniti z orožjem, kadar ji sovražnik hoče storiti krivico.

Toda misliti je treba še dalje: Ni zadosti, če vojak domovini pripravlja zmago le z orožjem, marveč je zanj in za domovino potrebna še ena višja zmaga: **Vojak mora premagati nisko strast in ostati čist.**

Če bi bilo mnogo takih, ki ne razumejo veličastno resnega časa, bi morala domovina vkljub vsem zmagam na bojiščih propasti.

Najbolj potrebna zmaga.

Zmaga z orožjem more pridobiti le zunanjo moč, in to le za malo časa. Tudi ne žanje uspehov vselej tisti, ki se je boril najbolj junaško: Zmaga nad strastjo pa daje narodu notranjo moč, ga osrečuje in mu zagotavlja uspehe tudi daljne prihodnosti; sadov te zmage je vsak vojak deležen, in sicer tembolj, čim bolj se je boril.

Zmage nad strastjo je torej najbolj treba.

In če so vojaki dovolj junaški za to zmago, so vobče tudi boljši junaki na bojnem polju. O tem dovolj jasno pričuje zgodovina.

Zanimivo je, da je tudi v tej vojski general Mackensen po svoji veliki zmagi pisal: Učite mladino, da je skrivnost uspehov v veri in nraavnem življenju.

Katera zmaga bo odločilna.

Katera zmaga bo prinesla mir? Katera zmaga bo prinesla srečo?

Na prvo vprašanje ne more odgovoriti nihče, na drugo, ki je bolj važno, pa dobimo odgovor v zgodovini, ki je gledala že brez števila vojsk, porazov in zmag.

Govori torej, zgodovina, kaj praviš o zmagah narodov?

»Nisem še videla v vojski naenkrat toliko narodov, nisem še gledala toliko borcev, toliko ranjenih ter toliko mrtvih, a zmage so bile bolj veljavne: Kdor je zmagal je lahko zavladal po svoji volji nad premaganim. Toda nobena zmaga v zgodovini ni bila odločilna za srečno prihodnost. **Odločilna zmaga za vsak narod je bilo čisto življenje.**«

Voda v rekinе bo postrugi nikoli tekla navzgor, in zgodovina ne bo o narodih nikoli poročala drugače.

Brez imenovanja božjega imena in brez spomina na sveto pismo bo poročala, da se je zgodilo, kar je govoril Gospod po preroku Izaiju:

»Gorjé ljudstvu, ki greši, narodu, ki je poln krivice, spačenemu potomstvu.« (Iz. 1, 4.)

»Lep je čist rod; njegov spomin je neumrljiv.« (Modr. 1, 2.)

Dalila pa junaštvo.

Slovenski vojaki, slišimo o vas veliko lepega. Ne samo to, da je železno

vaše junaštvo, ampak tudi to, da ste vobče poštenji in skrbite za svojo dušo.

Toda noben vrt ni tako lep, da bi v njem ne bilo plevela, ki ga je treba ruvati. Slišimo tu in tam tudi silno žalostna poročila: Veliko gorjé preti našemu ljudstvu, če se bodo vojaki dali okužiti z nesramnostjo.

Za fronto se ponekod plazí nemarnica, pravijo ji tudi Dalila. Lepega lica je, njen smeh vesel, njen glas nekaj časa zveni: toda spačena je njena duša. Ko odide, je izgubljen jasnost v očeh in osramočenje leže na lice.

Vendar muha rada leti tja, kjer je gniloba in smrad, in kjer je kaj lahkomurnih ljudi, gredo za priliznjenim licem.

Velik junak in ljubljeneec svojega naroda je bil Samson. Ko je pa gledal lepo Dalilo, ga je omamila, da je izdal poslanstvo za svoj narod, je izgubil svojo veliko moč. Ujet, zaprt in na obe oči oslepljen je obžaloval svojo nesramet.

Ujet, oslepljen. Ali si junak?

Bodite močni.

Vojaki! Velik je bil kralj Aleksander, ki si je bil svet podjarmil, pa je sam nad seboj vzdihoval, ker sebe ni premagal.

Velikan po duhu je bil učenjak Avguštín, toda ko je premišljal, da je njegovo življenje sramotno, je od žalosti padel na zemljo in jokal. Srečen je bil šele potem, ko ga je poklicala božja milost in se je vzdignil k čistemu življenju.

Ako mora kdo izmed vas večkrat gledati podlost, se mu morda počasi začne izgubljati gnus pred poželjivostjo; zlasti če je zapeljanec ali zapeljivec v boljši obleki, ali če skuša sramotnost svojega padca z zgovorno besedo zmanjšati.

Toda, kar je sramotno, ostane sramotno, in pogubnost za narod je toliko večja, kolikor manj se čuti.

Nečist narod nima moči. Prihodnost ima zdržno ljudstvo. Nobena sila ga ne uniči.

Fantje in moške! Ne osramotite nas, ki upamo, da boste močni junaki tudi v največjem boju.

V boju za poštenje zmagajte.

Če vas izbere smrt na bojišču, stopite pred Sodnika čisti.

Če Bog nas usliši, se boste na dom vrnili, a vrnite se čisti.

Bodite močni!

Slabe postejanke.

Če se veša ponoči zaletuje v plamen, dokler ožgana ne strepeče, je to pač naravno: veša ima nagon do luči, nima pa pameti. Toda človek, ki ima pamet, mora nad nagoni gospodovati.

Pamet pa nečistost je pa čudna reč:

Vsak slabič, ki se noče bojevati zoper polteno strast, se zagovarja in trdi, da je pameten.

Če je priprost, si nabere nizkih dovtipov, če je učen, se izgovarja na močno zdravje, in če je bolan, se opravičuje z boleznijo. V prejšnjih časih se je dobil še celo med zdravniki tak človek, ki je zlorabil zdravniško ime.

Pretrsljivo je, kar piše o teh zagovorih vseučiliški profesor Foerster: Vsak je svoji strasti usuznjen tudi s svojo »pametjo«. Govori o pameti, ki človeka vzdiguje nad žival, zlorabi jo pa tako, da se ponižuje še pod žival.

Slabe postojanke so ti zagovori; tako malo moči je v njih, da niso vredne ognja.

Mimo slepcev k zmagi.

Pojdi mimo — k zmagi. Padlih ljudi izgovori so slepilo le za slabiče, ki hočejo biti premagani.

Namesto, da bi se kdaj pregovarjal s takimi ljudmi, samo vprašaj:

Zakaj nezdržni ljudje po gostilnah govore tako silno umazano, surovo?

Zakaj mrzijo Boga, in vse, kar jih spominja na večno sodbo?

Zakaj morajo tolikrat v bolnice, v posebne oddelke?

Zakaj je nekatere izmed njih treba zapirati v blaznice?

Zakaj je za blagoslovljenim pokopališčem tisti posebni prostor za samomorilce tam najbolj potreben kjer je najmanj čistosti?

Zakaj v »francoško okuženih« krajih hira tudi mnogo poštenih žena? Zakaj je strtih toliko dekliških src? Zakaj je v zakonih manj zdravih otrok?

Res, da vsak greh ne rodi vseh strašnih posledic obenem, a te grozote razodevajo, da neskončno sveti Bog tak greh mora soditi in kaznovati pri vsakem človeku, vselej, povsod: »Ako kdo oskruni tempelj božji, ga bo Bog končal.« Še najhujša je kazen, če ga ne zadene na zemlji, ampak samo v večnosti.

Hodi torej, slovenski vojak, mimo zapeljevanja in slepilnih izgovorov naravnost po potu poštenja, k zmagi, ki bo tebi in domovini koristila.

Na svidenje.

Vsak, močnejši boš v moškem sklepu, če se spominjaš, kako si se poslavljal od doma.

Kaj si čutil takrat? — Ko so se v solzah zasvetile oči tvojih dragih, — ko jim je žalost trgala besede, — ko si jim v slovo stisnil desnico?

Ali se bomo še videli?

Ne pozabi tiste ure in tistega neizgovorenega vprašanja, ki je ležalo na prsih, težko in bolešno. Po svoji lastni krivdi, veliki in strašni, ne zapravi čistosti in z njo sreče ob vrtni. Še se boste videli!

Materi ne odreci.

Sin, misli na mater.

Ko si bil majhen otrok, s koliko ljubeznijo te je jemala v naročje.

Doraščal si. Zunanja nežnost je minevala, toda materina ljubezen je rastla.

In danes? — Daleč od tebe zdihuje in moli, na pol že izrekuje besede, ki jih želi tebi povedati, ko te bo spet zagledala. Toda sin, razuzdanega sina ni vesela. Zlato materino srce želi otroku dobro, zato prosí: Vrni se pošten!

Ali nje trudna glava že počiva v hladni zemlji? — nje ljubezen do tebe je še gorkejša: nad zvezdami te ljubi še lepše.

Kadar boš imel mirno noč, ozri se gori k zvezdam in misli na mater: razumel boš govor svetlih luči, pošilja ti ga tvoja ljuba mati: Sin, tukaj gori boš srečen.

Videl jo boš in srečen boš. Ne odreci materi prošnje!

Kaj prosí zaročenka.

Izbrano imaš morda nevesto. Dala ti je besedo, da te bo čakala. Dolgo, dolgo je že nisi videl. Že se ti izgublja iz spomina njena podoba, a nekaj ti je prav jasno: da je tvoja izvoljenka čista in tvoje ljubezni vredna.

Kako bi tebe peklo, če bi bil ti prevarant! Še veliko huje bi občutila ona, ko bi jo varal ti. Ona ne mara samo tvoje roke, dobra dekleta želi ženina, ki je zvest.

Ali moreš pri spominu na prihodnjo poroko zavreči poštenje? Ni mogoče. Bil bi ničvrednež. Ti boš čist, ob vrnitvi ji želiš pogledati naravnost v oči.

In če bi ti tudi strohnal na severni planjavi ali na južni gori, ali če bo tvoja zaročenka zakopana pod zeleno rušo, preden se vrneš — spominjaj se, da se bosta še videla: ostani neomadeževan.

Morda nimaš nobene zaveze, gotovo pa imaš željo, da bi za zakon dobil dobro dekletko, in da bi v zakonu vladala ljubezen. Torej ostaneš v tujini pošten.

Kdor se da premagati slabi ženski, je še slabši od nje, zakaj pri moškem po pravici pričakujemo več moči. Tak slabše poštene neveste ni vreden.

In če ga katera nesročnica mara, ji sreče v zakonu ne more obetati, zakaj z grdim življenjem je sam uničil temelj sreče.

Pravi fant bo ostal čist.

Želje žene in otrok.

Jesus sam je rekel o zakonskem stanu: »Človek bo zapustil očeta in mater in se bo držal žene.« Pošten mož je v vseh skušnjavah nepremagljiv.

Nedolžni otroci tekajo okoli matere, tvoje žene, in vprašujejo stokrat in stokrat: »Mama, kdaj pridejo oče?« Tvoja žena, sama tolažbe potrebna, tolaži: »Kmalu; le priden bodi, da bodo res prišli.«

Na očeta mislijo zjutraj, pri delu, zvečer. Kadar molijo, pridevajo zate: »Da bi Bog očeta varoval.« Bodi vreden božjega varstva.

Dal si svoji ženi besedo pred oltarjem. Če to besedo prelomiš, ima tvoja družina veliko več vzroka, da bi se te bala. Kako zdaj vsi žele, da se vrneš k njim! Molijo zate, da bi prišel zdrav, pa če bi tudi izgubil roke, da bi le prišel! Streči ti hočejo, kolikor bodo mogli, da bodo le imeli spet očeta.

Toda če bi se ti vrnil omadeževan, po nesramni bolezní okužen, bi prinesel nepopisno nesrečo.

Tudi če bi se ti skesal, ne bi mogel zabraniti vsega gorja. Kaj šele, če se okuži še žena, ali če preide bolezen na otroke.

Odločen si. Zakonski mož ostaneš čist.

Srečne hočeš videti otroke in ženo. Njih molitev ti bo izprosila, da se boš vrnil. Če je v božji previdnosti vendar le odločeno drugače, jih boš videl srečne v nebesih, tam ne bo več ločitve.

Komu bodo vihrale zastave.

Odkar ste vojaki prvokrat odhajali na vojsko, so na naših domovih velikokrat plapolale zastave. Bilo je res dosti velikih dogodkov, veselje pa ni bilo nikdar popolno. Neizbrisljiv je ostal občutek: Naših fantov in mož ni doma!

Kadar se ti vrnejo . . . da, takrat bo veselje!

Kakor kažejo dosedanje zmage, bo končna zmaga naša in po končani vojski homo imeli slavje, kakoršnega domovina še ni videla.

Po okrašenih ulicah boste korakali, vrsta za vrsto, krepko in ponosno, svetovne vojske vojaki! Godba bo imela takrat za naše uho nebeške glasove. Slava- in živijo-klici bodo doneli, raz streh bodo vihrale zastave — v i h r a l e b o d o j u n a k o m .

Slabičem, ki ničvrednim ženskam mečejo svojo čast, ne bi razobešali zastav. Po takih se vojaška obleka skruti. In če bo kateri od takih tudi nosil na prsih svetinjo, moške časti ne bo mogel pokazati. Ljudje ga najbrž ne bodo takoj spregledali, a njegova vest bo govorila polno resnico: Bil si poražen, sramotno poražen! Padel si ravno tam, kjer bi bil res lahko odločil ravno ti, in kjer bi bila zmaga najlepša, tebi in domu najbolj koristna. Domovina brez čistih mož je izgubljena.

Slovenski fantje in možje: Vaša mora biti odločilna zmaga!

Kmečki ženstvo ter stanovska in gospodinjska izobrazba.

V razgovoru o gospodinjskem šolstvu raznih naših kronovin mi je nekdo pripomnil: »O, tirolski kmet, ta je izobražen in kako stanovsko zaveden!« Milo se mi je storilo. Zakaj bi se tudi o našem kmetu splošno ne govorilo tako? Kaj mu manjka? Mar razuma in nadarjenosti? Nikakor ne. Slovenec je razumen, nadarjen; dokaz ne-

številno slovenskih mož, ki so se povzpeli do najvišje izobraženosti.

Veselo dejstvo je, da se splošna in stanovska izobrazba vedno bolj širita tudi med našim kmečkim ljudstvom; resnično je pa tudi, da bi misel o izobrazbi in stanovski zavednosti med kmečkim ljudstvom prodirala še vse širše in globlje si osvajevala ljudsko dušo, postala njega vodilna življenska sila v blagor ljudstva samega in celotne države, ko bi zmisel za to prevečevala tudi kmečko ženstvo.

Z besedami: »Naredimo mu pomočnico,« je Stvarnik že izpočetka določil ženski nalogi, naj bo pomočnica možu, ko v potu svojega obraza obdeluje zemljo. Pomočnica naj mu bo na umskem polju, še bolj pa na polju telesnega dela. Blagor ljudstvu, ki to umeva in ki vprašanju ženske izobrazbe posveča vso pozornost. Tudi pri nas na deželi prodira poleg splošne ljudske izobrazbe tudi posebna ženska izobrazba. Razna društva, razni tečajji itd. so nudili kmečkemu ženstvu priliko nadaljnje izobrazbe v raznih smereh. Pomudimo se danes nekoliko pri izobrazbi v gospodinjstvu.

Tu pridejo pred vsem v poštev gospodinjstvi tečajji, ki so v prvi vrsti onim namenjeni, ki se jim iz kateregakoli razloga ni možno udeležiti širšega gospodinjstvskega pouka. Potem so gospodinjstvske šole. Želeti bi bilo, da bi se zanje pač bolj zanimali vsi, ki razumevajo njih pomen za blagostanje ljudstva. Pri nas je zmisel za te šole še premalo ukoreninjena. Ljudstvo jih še premalo pozna in razume; treba bo v tem oziru še mnogo pripravljalnega dela. Misel sicer prodira, a počasi. Predvsem je treba popraviti nekaj napačnih nazorov. Del kmečkega ljudstva se še tako trdovratno drži starih navad, starega načina, zato se neupravičeno upira vsaki novosti. Res je napačno, če bi kdo hotel vse staro zavreči in segati le po novosti; napačno je pa tudi vse novo zavreči in le staro hvaliti. Dobre stare navade, preizkušene star način, zdrava stara izročila, to naš tvorijo temelj, ki na njem zidajmo v prosep in povzdigo kmečkega stanu novo stavbo kulturnega napredka s tem, da si osvojimo vse porabno, kar nam nudi novost.

Strah, da se kmečko dekletko izneveri kmečkemu domu, če gre proučevati kmetijske in gospodinjstvske pridobitve, je pač nepotreben. Puhlica se utegne izneveriti, ker gre že izneverjena od doma. Značajno kmečko dekletko pa, ki stremi po višji izobrazbi, da kdaj povzdigne svoj dom, svoj kmečki stan, ta si bo osvojila le vse dobro in bo postala domov prišedši s svojim razumnim, vztrajnim in pridnim delom duša in ponos svoje hiše. Že v sedanji vojni dobi se je opazilo, kako so dekletka, ki so kdaj posečale gospodinjstvske šole, posegle po vsem kmečkim delu možakov in tako v polni meri nadomestile one, ki se za nas žrtvujejo na bojišču.

Tudi prevladuje čestokrat bojazen, da zanese dekletko iz šole to ali ono kmečkemu stanu neprimerno napravo, da bi vrnala preveč mestno svoj kmečki dom. Čemu to? Pravo kmečko dekletko, ki jo preveč zavest važnosti in pomembnosti kmečkega stanu, ki v nje duši živi stanovska zavest, ne stori tega. Če pa vpelje kaj ta-

kega, s čemer se izboljša položaj že itak težavnega kmetovanja, kdo bi branil? Zakaj bi si tudi kmet ne zboljšal žuljavo prisluzene hrane, ako si more za isto ceno in z istimi sredstvi vse kaj boljšega oskrbeti, kot se v resnici dogaja! Zakaj bi se tudi kmet ne poslužil ene ali druge udobnosti,

ko mora dan na dan v potu svojega obrata trdo delati!

Zato pa kmečke matere! Porabite vsako priliko, ki se vam nudi, da vaša hčerka lahko doseže večjo stanovsko in gospodinjisko izobrazbo! Ne bo vam žal; vsako žrtev dobite obilo povrnjeno. In ve deklet!

Naprej po poti višje stanovske in gospodinjiske izobrazbe, kjerkoli se vam nudi. Kar je pametnega, uporabnega, dobrega, si osvojite! Osrečite svoje vašega domovja! Naj poslana kmečki stan, ki je steber državi in njen up, res vsem v ponos! X.

Zemljevid, ki kaže italijanske želje.

Zemljevid italijanskih željâ — s popisom.

Pred seboj imamo zemljevid v pokvečeni italijanščini, ki kaže italijanske želje po naših deželah. Karto je sestavil italijanski katrograf Dardano in je bila februarja meseca leta 1915. izdana v geografičnem zavodu De Agostini v Novari. Izdajatelj pravi, da je hotel podati jasno sliko o gorovju, narodih in jezikih, ki se govore v ozemlju »Regione Veneta«, kakor izdajatelj nazivlja naše primorske in notranjske kraje. Za mejo takozvanih »italijanskih Alp« je vzel razvodje Soče in Save.

Sploh pravi nedosegljivi učenjak Dardano, da je z imeni v neodrešenih krajih imel veliko sitnosti. To mu radi verujemo. Težko je dobiti laško ime za kraje, ki Laha še nikdar videli niso, razun če je kje kot karamist prodajal pečene hruške ali v karjoli vozil malto. In vendar se mu je posrečilo. Danes vsi vemo, da naša Hruška med Vipavo in Planino ni več Hruška. Starodavno ime je že od nekdaj »Selva Piro«. Tako trdi »učenjak«. Res, ni vreden laške odreditve, kdor tega ne ve. — Neizobraženci, kakor smo, smo mislili, da je vipavski Podkraj slovenski. Toda na učeni karti beremo, da je to čisto italianissimo »Pocreo«. — In slavne vipavske Zablje so postale laške »Sable«. — Stric Trebušnik je menil, da hodi na Triglav, pa je sopihal na »Tricorno«. — Neki Simon Gregorčič je pel o gori, ki se imenuje Krn. Italijanski učenjak nam šele pokaže, da je to vendar vsem že od nekdaj znani »Monte nero« itd.

To smešno poitalijančevanje slovenskih imen ima pa resen namen, za interesirati laško javnost za naše kraje ter tam vzbuditi prepričanje, da je tu pri nas vse laško. Eno pa pri tej priliki lahko z obžalovanjem pribijemo, da je tej laški domišljavosti mnogo krivo uradno nazivanje naših krajev. Upamo, da bo odslej bolje! Moti se lahko vsakdo. Modrega človeka pa izuči bridka izkušnja. To pa le mimogrede.

Laška meja, ki jo je narisal Dardano je tale:

Od hrvaškega Primorja, ki naj postane z Dalmacijo vred laška provinca, se vleče meja do Sneznika, ki ga je Lah že prekrstil v »Monte Nevoso«, mimo Cirknice, ki se pristno laško zove »Circonico«. Toda Cirknico je Lah kljub temu prepustil še Avstriji. Prav tako ostane še Avstriji Lož, čeprav ima odslej lepo laško ime »Olisa«. Zato pa zadene odrešenje Logatec, ki se zove »Longatico«. Rovte, vredne odrešenja, pridejo z Idrijo vred pod laški klobuk. In tako gre meja dalje proti Cerknemu, ki je odslej »Circhina«; Leskovca, Blegaš, Porezen, Črnprst, Bogatin, Triglav, Razor, Mangart — to je nova laška meja. Mimo Predila in Rablja gre meja nekaj časa proti jugu, kjer se severno od Kanina dotakne sedanje meje. Nato gre meja naravnost proti severu, proti Ziljski dolini. Trbiž in Ziljska

Bistrica, Št. Mohor ne pridejo več pod Laha, pač pa za zadene ta sreča Naborjet, Ukve in Žabnico. Od tu gre meja vzporedno z Ziljsko dolino na Tirolsko, kjer pri vrhu Tre Cime zadene na sedanjo mejo.

Laški apetit je torej velik, gotovo večji kot laška zvestoba in italijanska korajža. Zato pa imajo avstrijski narodi, pred vsem Slovenci, zvestobe za svojega cesarja in junaštva v svojih srcih dovolj, da Lahu pokažejo, da on nam in našim deželam gospodaril ne bo! Naša pest je trda in kamor udari, tam boli dolgo. To našo pest je Lah izkušal že večkrat, pa jo bo izkusil sedaj še huje! Zato nam je porok naše ljudstvo in naši junaki. Bog z nami in sreča junaška!

Pregled po svetu.

Splošna mobilizacija je bila razglašena na Bolgarskem 21. septembra. Rezervisti, ki se nahajajo v inozemstvu, se vračajo domov.

Bolgarska mobilizacija je vzbudila v Sofiji navdušenje; v Romuniji veliko pozornost; v Nemčiji, na Dunaju, v Budimpešti in Carigradu posebno zadovoljstvo; v Londonu dosti nemira; v Italiji velik vtis; v Srbiji osuplost.

Kaj naj rečemo o Balkanu? Iz Balkana prihaja sedaj toliko nasprotnih in zavutih vesti, da moramo reči: Niti Bolgarija še ni v vojni proti Srbiji, pa tudi Romunija in Grška še nista izrekli zadnje besede na to ali na ono stran. Za Bolgarijo je položaj sicer precej ugoden, toda ne brez nevarnosti. Zato Bolgarija še čaka, ker stvar z Grško in Romunijo še vedno ni prav jasna.

Kam hoče Bolgarija? Kakor poroča milanski »Secolo«, ima bolgarska mobilizacija namen zasesti Macedonijo do Bitolja. Srbija noče odjenjati in zato je miren sporazum izključen.

Visok bolgarski diplomat je izjavil dunajskemu dopisniku »Az Esta«:

»Zaukazana je splošna mobilizacija. S tem pa še ni rečeno, da je vojna že izbruhnila. Bolgarija hoče biti pripravljena na vse možnosti, ima pa eno edino željo, edino zunanjo politiko: Macedonijo. To moramo dobiti. Če ne mirnim putem — pa s silo. Med Bolgarijo in Srbijo se pogajanja niso nikdar vršila in so tudi izključena. Macedonija je naša zakonita lastnina in take ne bomo od tatu odkupovali z darili in uslugami. Dobiti jo moramo brezpogojno.

Romunijo skrbi, kaj naj stori, če pride do vojske med Srbijo in Bolgarijo. Romunska trgovina, ki gre skoz Bolgarijo, bi bila potem ustavljena in odtrgana od ostalega sveta. — Romunija se utrjuje ob bolgarski meji; vendar pa se čujejo glasovi, da se je njen položaj izboljšal, in da ostane nevtralna še nadalje. Listi pišejo, da se je ognila sporu z Avstrijo in Nemčijo, da bo rešila v kratkem času svoja zgodovinska in narodna vprašanja na najboljših temeljih. Toda — koliko je danes vrjetil!

Ali na dardanelsko, ali na srbsko bojišče? Madžarski list »A Nap« poroča iz Sofije: Angleški poslanik v Atenah je naznanil grški vladi, da se italijanske čete, katere so bile namenjene za Dardanele, ne bodo udeležile bojev od dardanelskem ozemlju, ker so namenjene za Srbijo. Izkrcati jih hočejo v Solunu in poslati na srbsko bojišče. Grška vlada se še ni izjavila, če bo pripustila prehod italijanskih čet skozi svoje ozemlje.

Nič jasnosti. Valovanje v Romuniji je res zagonetno. Konservativna stranka, tačas v manjšini, stranka plemstva in veleposestva, je iz lahko umljivih gospodarskih razlogov za mir in nevtralnost. Stabila je sedanjemu liberalnemu kabinetu Bratianu, čegar večina nam je odločno neprijazna, jasno vprašanje: Ali je Romunija še gospodar svojih odločb, ali pa je zavezana četverosporazumu? Poluradna vladna pojasnitev trdi, da stoji kabinet na nevtralistnem stališču kronskega sveta z dne 3. avgusta 1914, da torej še na nobeno stran ni vezan. To zveni tolažljivo. Eksminister Take Jonescu, zli duh Romunije in umečnik prve vrste v političnem izpreminjanju, trdi kljub temu nasprotno. Govori se, da je ministrski predsednik Bratianu izjavil, da ostane Romunija nevtralna dokler bo on na predsedniškem mestu. — Romunske vojaške vaje, ki so bile napovedane, so odložene na nedoločen čas. Tudi je Romunija dovolila, da se odpelje žito, ki ga je lani Nemčija kupila, kar se je pa te dni zopet zanikalo.

Premikanje grških in romunskih čet. Ker Romunija in Grška zbirata čete na bolgarski meji, je bolgarska vlada svojima zastopnikoma v Atenah in v Bukarešti znova naročila zahtevati jasnih izjav o vzrokih premikanja čet.

Svetovna vojska.

Tretja obsoška bitka končala s porazom Italijanov. — Pri Plaveh in ob Doberdobski planoti 18. septembra velika kanonada. — »Ta veliki« v južnih Tirolah. — V trdnjanskem trikotu v Volhiniji siloviti boji. Središče ljutega ognja ob Lucku in spodnji Ikvi. — Ne prestane borbe za Dvinsk. Nemške čete samo nekaj kilometrov oddaljene od mesta. — Silen pritisk Rusov severno od mesta Pinska. — Ruski napadi pri Novem Aleksinjecu zlomljeni. — Na črti Ikva—Styr 4000 ruskih ujetnikov. — V Srbiji vznemirjenje zaradi novih avstrijskih podjetij ob meji. — Francozi in Angleži so začeli z napadi na celi francoski črti. Sovražnik ima delne uspehe.

ITALIJANSKO BOJIŠČE.

Kdo jih more razumeti — te Italijane! Menda še sami ne vedo, pri čem da so. Način italijanskega bojevanja je

brez pravega načrta. So pač mislili, da bodo kar z godbo in v paradi korakali v naša mesta. Leto dni so se pripravljali, da so vse zamudili; potem so se pa počasi plazili, kakor mačke. Nato dva velikanska skoka ob Soči proti našim, ki sta pa bila krvavo zavrnjena. Od takrat pa skačejo semintja: včasih ob zgornji, včasih ob spodnji Soči, zdaj na Lavaronsko planoto, zdaj na Tonale ali Kreuzberg. Pa vse je bilo zastoj. Nato pa napovedo Turčiji vojsko. Zdaj so Srbi v zadregi, jih kličejo tja. Kje naj sedaj zastavijo? V hribih je sneg in noč . . . Nato je prišel na italijansko bojišče francoski poveljnik Joffre. Zednili so se v važnih stvareh, ki so pa javnosti prikrite. Govori se pa, da se je sklenilo, naj ostane Italija proti Avstriji v defenzivi. Na ta način bi bilo mnogo čet prostih, ki naj bi pomagale Francozom pri napadih na Belfort-Dijon.

Naj bo že kakor če, toliko je gotovo, da so naše postojanke neomajne in trdne. To nas tolaži in krepi tudi za bodočnost.

Ljuta kanonada je bila dne 17. septembra na Doberdobski planoti do morja in pri Plaveh. Celo noč je bobnelo, tako tudi 18. in 19. septembra. A tudi ti naporji »nažnoranih« Italijanov so bili čisto zastoj, kakor poprejšnje zaganjanje proti Tolminu in v Bovcu v dneh od 10. do 14. septembra. Zgodovina **bo pisala o tretji veliki bitki** na obsoških tleh, ki se je končala neuspešno za Italijane, kakor prejšnji dve bitki pri Gorici.

Štabno poveljstvo v Trziču rapr-šeno. Dne 18. ponoči so naše baterije obstreljevale neko hišo v Trziču (Monfalkone), kjer je bil nastanjen oddelek italijanskega štaba. Učinkovanje je bilo izborno; od štaba ni veliko ostalo.

700 mrtvih. S tirolske fronte se poroča, da so naši potem, ko so zadnjič odbili napad Italijanov na Kreuzberg, našli več kot 700 laških trupel; še večje število je bilo ranjenih.

»Ta veliki« v južnih Tirolah. Na kraje, ki jih ima ob južni tirolski meji zasedene sovražnik in na baterije severno od mesta Ale so metali strah in grozo naši najtežji topovi. Na jugozapadni tirolski meji so bili v dneh od 21. do 23. septembra odbiti napadi laških oddelkov osobito ob prelazu Tonale. Naša posadka na Monte Costona (v okrožju Folgarije) se je umaknila, ker jo je napadala desetkratna premoč. — Dne 23. septembra so pa naši odbili napad več italijanskih stotnij na Durer severozahodno od Costone. — Strašni so bili artiljerijski boji v Dolomitih, ob vzhodni tirolski meji.

Iz bojev za prelaz Tonale. Dne 14. septembra je bilo na višini 3000 m grozno klanje. Boril se je mož proti možu. Okoli pol noči je bila bitka odločena. Sovražnik je pustil mnogo mrtvih in ranjenih. Ob tej priliki se je zgodilo nekaj, kar priča o besnem divjaštvu posameznih Italijanov. Vodja sanitete Peter Majer vidi v snegu italijanskega vojaka, ki je krvavel na vratu. Takoj mu pomaga, ga obveže in položi

na svojo vrhno sukno. Potolaži ga in se oddalji, da bi poslal nosilnico. Italijan se mu na vse načine zahvaljuje. Komaj se pa sanitejec oddalji nekaj korakov, ustrelji ga zavratno v hrbet, da se je takoj zvrnil. Naši sanitejeci so seveda takoj pobili nehvaležnega morilca. Njegovo črno dejanje so tudi drugi italijanski ranjenci obsojali.

Bolnišnico »Rdečega križa« v Gorici je obstreljevala 25. sept. italijanska artiljerija. Bolnišnica je bila petkrat zadeta; ena granata je prodrla operacijsko dvorano. Drugih 53 krogel je padlo v neposredno bližino poslopja. — Tako vpoštevajo Italijani naredbe mednarodnega prava!

VOJSKA Z RUSI.

Bojišče okrog Dvinska. Usoda mesta je neizogibna. Dne 21. septembra so udrle nemške čete v sovražnikove postojanke južnozahodno od Dvinska v širini 3 km ter ujele 2009 Rusov; drugi dan so zasedle važne utrdbe zahodno od Dvinska ter pri tem zajele 2122 mož. Protinapadi so bili odbiti. Nemške čete so bile 22. septembra od Dvinska oddaljene le še 17 km. — V bližini Vilejke so imeli Rusi nekaj uspehov ter so vzeli več nemških topov.

Ruske čete v nastavljeni pasti. V odseku Vilna—Lidova—Malodečno se ruske čete niso mogle ročno umikati. Rusom je pretela velika katastrofa in nevarnost. Govorilo se je o možnosti, da bo obkoljenih veliko ruskih skupin, vendar so se povečem rešile iz nevarnosti. — Desno krilo Hinderburgove armade je 22. septembra prekorajilo odsek pri Novem Grodeku, mestecu, ki leži nekako med Grodnom in Minskom. — Armada princa Leopolda Bavarskega je v istem času prekorajila deloma že prekop Oginski med reko Jasjoldo in Šaro (severno od mesta Pinska); močni ruski obkoljevalni poizkusi so pa povzročili, da se je del čet pod generalom Mackensenom umaknil za prekop Ginski in reko Jasjoldo — ne brez izgub.

Na fronti Bukovina-Besarabija se nadaljujejo boji z nezmanjšano silo. Ruski protinapadi so skoraj že obupni. Rusi žrtvujejo brezobzirno svoje čete, da bi vsaj nekoliko še vzdržali nmenje, da sila ruske armade še ni na tleh. Med vojniki se nahajajo tatarske čete.

Zapaljena smodnišnica. Dne 16. septembra je naša artiljerija blizu mesta Bojan (bukovinska-besarabska-romunska meja) z dobrimi streli zadela rusko skladišče municije, ki se je razpršilo in zletelo v zrak.

Boji za Rovno. Glavno bojišče, ki je vsa pozornost nanj obrnjena, je sedaj v prostoru vzhodno od Ikve in Lucka. Tu so se Rusi sami večkrat lotili, da bi s protisunki preprečili prodiranje naših čet. Ponovljene napade so avstrijski vojaki odbili. Ob Ikvi so divjali boji več dni, osobito 21. septembra. Nekaj naših oddelkov so premaknili v postojanke na zahodnem bregu Styra. Poprej so bili vzhodno od Lucka. Rusko uradno poročilo se hvali, da so Rusi okrog

Lucka ob umikanju ujeli kakih 800 mož, en vlak z živili, 10 kuhinj in godbo. Če bi bilo to tudi res, je le malenkosten uspeh.

Južnozahodna Volhinija v silovitem ognju. Na gališko-ruski meji pri Novem Aleksinjecu sever. od Tarnopola so Rusi 22. sept. ob močni artiljerijski podpori v 11 zaporednih vrstah napadali. Bil so povsod z najtežjimi izgubami odbiti. Enako močno je grmelo tudi ob spodnji Ikvi in ob Styru sever. od Lucka v okolici mesta Kolkov, kjer je naša konjica prepodila sovražnika iz nekaterih postojank.

Velike izgube Rusov pri Novem Aleksinjecu in ob Ikvi. Dne 23. in 24. septembra so ruske sile na vsak način hotele prodrati naše vrste ob Novem Aleksinjecu. Bitka se je končala s popolnim porazom za Ruse. Kjerkoli je sovražniku začasno posrečilo, da je vdrl v kak naš strelski jarek, je bil povsod z velikimi izgubami vržen nazaj z našo naše rezerve, ki je prihitela na bojišče. Odbitih je bilo 10 ponovnih ruskih napadov.

Na črti Ikva—Styr je bilo ujetih 20 častnikov in približno 4000 mož.

Na Carnovice je vrglo sovražnik letalo 23. septembra 4 bombe; dve se nista užgali, dve sta pa napravili nekoliko škode. V povračilo je naš letalec obstreljeval z bombami stan ruskega generalnega štaba ob besarabski meji, kjer je bilo nekaj poslopij razrušenih.

FRANCOSKO BOJIŠČE.

Bojna vihra na celi francoski črti. Dolgo časa so se pripravljali Francozi in Angleži za jesensko ofenzivo. Sedaj je ogenj izbruhnil z velikim plamenom. Od morja pa noter do Vogezov se je začel naval sovražnih sil. Na obrežju pa pomagajo angleške ladje. Toda uspeha ni bilo posebnega. Ena ladja se je potopila, dve sta bili poškodovani. Najhujši metež je bil blizu Yperna med prekopom La Bassé in Arrasom. Tu je imel sovražnik občutne izgube. Južnozahodno od Loosa se je sovražniku posrečilo, da je potisnil nemško divizijo v drugo obrambno črto. Dne 23. septembra so bili vrženi Francozi iz nemških jarkov pri Souchezu in pri Neuville. — Pri borbi med Rheimsom in med Argoni se je severno od Perthes-a po 70 urnem junaškem odporu umaknila neka nemška divizija, da se je utrdila v boljši postojanki, oddaljeni 2 do 3 km. — Severno od Mourmelon le Grand se je izkazala severonemška in heska deželna brigada, ki je zajela 3789 Francozov, med njimi 39 častnikov.

Napad na Stuttgart. Sovražni letalec je dne 22. sept. iz zrakoplova z nemškim znakom metal bombe na mesto Stuttgart. Ubite so bile 4 osebe, več pa ranjenih.

TURŠKO BOJIŠČE.

Pred Daranelami se nahaja več laških ladij. Napovedan je prihod večjega števila italijanskih prevoznih ladij, ki pripeljejo težko artiljerijo.

Na Kavkazu začne prodirati proti Turčiji namesto obolelega generala in

podkralja Nikolaja general Januskevič, ker to zahtevata Anglija in Francija.

Na Dardanelah se je pričelo novo veliko prodiranje. Došle so baje nove čete iz Francije in Anglije.

SRBSKO BOJIŠČE.

Boj s Srbi. Srbski letalci so obkrožali ozemlje do Novega Sada, naši pa so opazovali srbsko gibanje od Drine do Železnih vrat, od Beograda do Niša. — Utrjevalna dela in drznost oddelkov potisnjenih proti izlivu Drine je povzročila, da so nastopile naše ob Drini zbrane baterije. Srbski oddelki so bili z brega Drine v Mačvi prepodeni, utrdbe so bile z obstreljevanjem večinoma uničene. Med tem so ob Savi in ob Donavi nameščene srbske baterije, ki so bile ojačene s francoskimi topovi, otvorile ogenj na zaveznike. Naši topovi so takoj odgovorili in dokazali svojo premoč nad srbsko-francoskimi, ki so takoj umolknili. — Dne 21. septembra so bili ob Savi in Drini ljuti artiljerijski boji. Na Požarevac in Gradište so naši letalci metali bombe. — V Srbiji je veliko vznemirjenja zaradi avstrijskih podjetij proti Srbiji, kakor tudi zaradi vojnih priprav v Bolgariji. Sklican je bil kronski svet. V tolažbo jim je angleška artiljerija in pomoč Italije.

Tedenske novice.

Kanonikat privatnega ustanovnika Codellija v Ljubljani je podeljen vikarju č. g. dr. Francu Kimovec.

Še en post. Ker primanjkuje mesa, namerava — tako se čuje — vlada določiti še en dan na teden, ko se meso ne bo smelo prodajati.

Dekana v Tržiču (Monfalcone) don Krena Italijani niso ustrelili, kakor se je govorilo, ampak živi v Červinjanu.

Odloženo. Dunajski listi obveščajo, da prvi del 42 do 50 letnih črnovojnikov ne bo vpoklican pred 15. novembrom.

Tretje avstrijsko vojno posojilo se v kratkem razpiše.

Kuharska-gospodinska šola pri čč. uršulinkah v Ljubljani se prične 1. oktobra s sv. mašo ob osmih zjutraj. Redni pouk bo šele 6. oktobra. Poleg gospodinske šole se otvori letos tudi gospodinski tečaj.

Za ljudsko prehrano. C. kr. okrajno glavarstvo v Kamniku je izdalo na vse občine primerno opozorilo, naj ondotni posestniki obilnega letošnjega sadnega pridelka ne požgo v žganje, in ne ožmo za moši, marveč po možnosti konservirajo in posuše.

Zavod za slepce. Darovi, ki so namenjeni za ta zavod, se pošiljajo odslej samo deželnemu odboru vojvodine Kranjske v Ljubljani. Doslej se je nabralo podrobnih darov okrog 4000 kron.

O vpoklicih poroča c. kr. korespondenčni urad: Dunaj, 24. septembra. V Avstriji pri prebiranju potrjeni avstrijski in ogrski črnovojniki rojstvenega letnika 1897., to so 18letni, bodo morali odriniti pod orožje 15. oktobra 1915. Približno sre-

di meseca novembra, kakor je razvidno iz razglasa, bodo pozvani pod orožje pri novem prebiranju rojstnih letnikov 1873. do 1877., potem letnikov 1891., 1895. in 1896. za orožje sposobni črnovojniki. Nato pridejo šele glede na vstop pod orožje v poštev 43- do 50letniki in se z vso verjetnostjo lahko sklepa, da jim ne bo potreba pred koncem novembra odriniti v vojno službovanje.

Naklada na alkoholne pijače. Vse tiste občine, ki še nimajo naklade na pijače, (na vino, pivo in žganje), naj jo sklenejo vsaj letos, ko so stroški občin vsled vojne izredno veliki. Sklene naj se za dobo 10 let kakor je deželni odbor to že večkrat priporočal. Precej naj g. župan zadevo pripravi, da se bo pri proračunski seji (vsaj tekom meseca oktobra) naklada sklenila. Natančen poduk za to se najde v neki okrožnici deželnega odbora iz leta 1910. One občine, ki imajo to naklado, se zelo pohvalijo: dobijo vsako leto tisočake, da imajo vsaj za domače reveže, ki so skoro vsi revni le zavoljo pijače.

Sirotam in vdovam padlih vojakov. Še en mesec je do žrebanja velike loterije »Slovenske Straže«. Dobitkov je 1715 v skupni vrednosti 20.000 K. Čisti donesek je namenjen ubogim slovenskim otrokom in pa vdovam ter sirotam padlih vojakov in invalidom. To je tako plemenit namen, da mora do sijajnega uspeha pripomoči vsak Slovenec, vsaka Slovenka. Z ozirom na sedanje pošne razmere ne kaže čakati, marveč takoj naročiti. Vsi, ki smo doma ostali, se mobilizujemo v prid onih, ki se bore za nas in za našo domovino. — Naročajte srečke skupno! Časten uspeh te loterije bo časten za naš narod!

V Zalogu (cerkljanske župnije) na Gorenjskem se je naselil č. g. vpokojeni župnik Anton Dolinar. Ljudem je močno ustrezno.

Nesreča prostovoljnega strelca. Med Savo in Zagorjem je vlak raztrgal strelca Mihaela Laha s Klanca pri Kamniku. Nesrečni mladenič je bil star šele 18 let. V Zagorju so mu oskrbeli veličasten pogreb.

Pomiloščenje. Pomiloščen je bil predsednik bivšega »Agro Mercurja« g. Lenarčič na 10.000 K globe, g. Bayer na 100 K.

Pogreša se: Družina Martina Gregorčič iz Koseča 17, Drezenca pri Kobaridu. Pojasnila prosi vojak Ivan Gregorčič, W.-Komp. št. 5, vojna pošta 608. — Tudi želi izvedeti, kje se nahaja č. g. kurat Josip Kalin.

Prezgodnja pohvala. Zadnjič smo povzeli po »Gorenjcu« veselo poročilo, kako lepo so kazali jesenski pridelki po gorenjskih krajih. Komaj je bil naš list tiskan, se je pa vreme nepričakovano hitro zasukalo; jasne, hladne noči so posule bogato obloženo ajdovo polje z mrtvaškim, lednim cvetjem. Slana je popalila večino lepe ajde. Pač težak udarec za sedanje čase, ko nam manjka kruha. Mraz je pobral žganje, kjer jih poprej ni ugonobila toča. Hvala o dobri letini, ki je je bilo po prvi žetvi nekoliko preveč, bo, žal, utihnila.

Lopov v župnišču. V Zg. Besnici je pretekli teden ob zgodnji jutranji uri z revolverjem v roki izsilil neznan potepač od ondotnega župnika č. g. Franca Pokorna denar, kolikor ga je imel pri sebi. Ropar

je pobegnil v bližnji gozd. Župnik je bil uprav namenjen v cerkev.

Predrzna poštna tatvina. V soboto, 25. IX., je bila na pošti na glavnem kolodvoru prerezana vreča, v kateri so bila denarna pisma. Tat je odnesel denarno pismo, v katerem je bilo 8000 K.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katere jamči dežela Kranjska, in jih obrestuje po 4³/₄% brez kakega odbitka

Hradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Razne novice.

Ljudstvo prihaja do spoznanja. V Srbiji je padec ruskih trdnjav med ljudstvom povzročil streznitev. Vse želi, da se konča nesrečna vojna, toda vrhovno armadno vodstvo noče o tem, kakor se zagotavlja, ničesar slišati, češ da je Srbija popolnoma pripravljena za nov napad in da se bo znala boriti. Res je, da je srbsko armadno vodstvo od januarja neprestano delalo, da napravi armado zopet sposobno za boj delalo se je takorekoč noč in dan in vežbanje rekrutov se še nadaljuje s pospešeno naglico. Medtem ententa pošilja kupe vojnega materiala v Srbijo; vsak angleški in vsak francoski parnik pripelje nove vojaške stvari. Tako da so morali izpopolniti progno Djevdjeli—Žibeveč, da se more zmagovati promet.

Škof na tirolski fronti. Nedavno je z dovoljenjem cerkvene in vojaške oblasti obiskal pomožni škof briksenski dr. Žiga Waitz svoje rojake, tirolske strelce na južni fronti v Tirolah. Svoje vtise je popisal v ondotnem cerkvenem listu. O utrdbah pravi: »Gorje sovražniku, če pride v te kraje!« Šel je celo v prve vrste strelskih jarkov, kjer so mu pokazali vse naprave. »Človek si ne more predstavljati« — pravi, »koliko dela je bilo tukaj. Kakor v premogokopu je vse spretno zamišljeno in urejeno.« Drugi dan so Italijani streljali na te postojanke, seveda brez uspeha.

»Versko življenje je na tirolski meji lepo urejeno pri vseh četah. Vsak prapor strelcev ima svojega kurata, večinoma so kaplani ali pa župniki dotičnega okraja. Vojni kurati se ne strašijo nobenega napora, plezajo na ledenike in v Dolomite, gredo do najnevarnejših strelskih jarkov, da opravijo ondi sv. mašo, spovedujejo in dele sv. obhajilo. Blagoslova potrebujemo

v vojski, in blagoslov božji se očitno kaže na tem branišču domovine.*

2000 vagonov žita čaka na romunskih postajah ob mejnih točkah proti Avstriji. Pravijo, da so 23. septembra spet začeli z izvozom.

Protiv splošni brambni dolžnosti na Angleškem se je oglasilo delavstvo, ki je sklicalo v ta namen preteklo nedeljo nič manj kot 4500 shodov. Vlada posreduje s tem, da bi se ta dolžnost nekako omejila zgolj za čas vojske.

Odbor za javni blagor na Bolgarskem skuša prepričati kupčijo francoskih bank, ki so hotele dobiti za 50 milijonov bolgarskega žita.

Pravi vzrok, zakaj je Rusom primanjkovalo streliva, je prišel šele zdaj na dan: V tvornici za strelivo in municijo v mestu Ohti pri Petrogradu je nastal ogenj in je vsled tega vse šlo v zrak. Grom je bil strahovit; vse Petrograd se je tresel. Življenje je izgubilo več tisoč delavcev.

»Zlati klas«. Na korist vojnim namenom je vlada oskrbela lepe znake »zlatega klasu«, ki jih bodo razpečevali osobito dne 4. oktobra, ko bo god našega presvetlega cesarja.

Velikanski uspeh. Tretje vojno posojilo v Nemčiji je doseglo nepričakovano višino. Podpisanih je že čez 12 milijard!

Denar in še marsikaj so odnesli. Kako potrpežljivi, prizanesljivi pa tudi nepreznosti smo bili pred vojsko, se izkazuje marsikje v obmejnih krajih šele sedaj. Talo n. pr. je bila lesna trgovina v gozdnatih krajih na Koroškem skoraj izključno v rokah pristnih Italijanov, ki so iz naših krajev odnašali milijone, obenem pa naši »zavezniki« Italiji, če so le hoteli, tudi drugače služili. Iz zaznamka velikih italijanskih tvrdk na Koroškem navedemo samo nekaj imen: Fratelli Feltrinelli, Dal Torso, Giulio i Forazzo, Bassadona, Cantiere, Lombardo, Giovanni Ermolli, Morattutti, Scarpa e Cie., Elito Mellì. — Obratovanje nekaterih tvrdk v Beljaku je sedaj pod državnim nadzorsvom.

Govori se, da je za nakup varnih in priporočljivih srečk z zajamčenimi dobitki (do 630.000 kron) sedaj že radi tega najugodnejši čas, ker dobi vsak naročnik v srečnem slučaju 400 frankov popolnoma zastoj. — Opozorjamo na današnji zadevni oglas »Srečkovnega zastopstva« v Ljubljani.

Dopisi.

Bohinjska Bistrica. Pri zadnji seji je občinski odbor vsled predloga domačega g. župnika soglasno izvolil častnim občanom visokorodnega g. generalmajorja Avgusta Globočnik, in sicer kakor je predlagatelj prav dobro poudarjal: v znak nemeje vdanosti in hvalečnosti vseh tukajšnjih občanov za izredno naklonjenost in za velike zasluge, ki si jih je blagi gospod pridobil za občino ves čas svojega tukajšnjega bivanja. Občinski odbor si šteje v visoko čast imenovati častnim občanom velezaslužnega g. generala, ki si je s svojim znanim junaštvom pridobil zlasti v tej vojski nevenljivih zaslug za vso avstro-ogrsko državo. Pri isti seji je bil soglasno izvoljen častnim občanom tudi za občino velezaslužni, nam tako naklonjeni bl. g.

Francišek Župnek, c. kr. okrajni glavar v Radovljici.

Sv. Križ pri Litiji. Pretečeni teden se je zglasil v naši občini okrajni organizacijski predstavnik za vojno zavarovanje iz Litije. Poučil je zbrane žene in občane o važnosti vojnega zavarovanja ter o samopomoči, ki je neobhodno potrebna v sedanjem resnem času.

Mnogo žena je dalo svoje može-vo-jake zavarovati. Vsaka je seveda želela, naj bi se njen mož vrnil domov zdrav, zavarovalni znesek naj bo pa drugim nesrečnim vdovam in sirotam v pomoč.

Koliko blagega srca in sočutja tiči v tej skromni želji boječih in skrbnih žena! Kolika je ljubezen do bližnjega v našem ljudskem srcu! In ravno tu pri vojnem zavarovanju se pokaže to sočutje najbolje.

Res je, da je mnogo še nezaupljivih ali nepoučenih, ki še niso uvideli dobrote vojnega zavarovanja, in še niso dali svojev zavarovati; tudi tem bi svetovali, naj ne zamude sedanje prilike! S tem sami sebi zagotove pomoč v slučaju vojne nesreče, ali pa pomagajo vsaj drugim vdovam in sirotam.

Sv. Križ pri Belih vodah. Rožnivenška pobožnost se bo obhajala po navadi prvo nedeljo meseca oktobra (3. X.).

Iz Škocijana pri Mokronogu. Kmečka zveza je imela 5. septembra sejo, pri kateri se je pojasnila kupčija z žitom. Povedalo se je, da nihče ni dolžan prodati žita, ki ga nima več kot 400 g na dan za osebo, potem ko se še odšteje semensko žito in zadnje žito in tretjina ječmena. Če bi se kje drugače ravnalo, je nepravilno; kajti čudno bi bilo, da bi moral kdo prodajati žito, ki ga njemu samemu primanjkuje, potem pa drago kupovati moko, če bi jo mogel dobiti.

Kmečka zveza je odposlala na okr. glavarstvo v Krškem in na deželno vladovlo, da bi vprežnih volov in plemenske živine ne rekvirirali za vojaške namene, sicer bo uničeno poljedelstvo in živinoreja. Prosila je tudi, da bi se za vojaštvo določena živina tehtala v Škocijanu na javni tehtnici, da bi je ne bilo treba goniti 4—5 ur daleč. C. kr. deželna vlada se je opozorila, da je najvišja cena za vino — 60 vin. liter — vse-kako premajhna, če pomislimo, kako so narastli stroški za obdelovanje, ko je samo galica sedaj petkrat dražja kot pred vojsko.

Zužemberk. Umrli je po daljši bolezni na Mali Šmaren ugleden tržan Karel Zavodnik. Kot trgovec z železnino je bil znan po celi Dolenjski in deloma tudi Gorenjski, saj ga ni manjkalo skoro na nobenem semnju. Pokojni globokoverni Karel je bil oče umrlega škofjeloškega župnika g. Feliksa Zavodnik. Drug sin mu je umrl v bogoslovju. Nekaj časa je bil tudi župan. Marljiv kot mravlja si je pridobil lepo premoženje, ki ga je precej porabil v dobre namene. Priča temu je krasna nova monštranca v farni cerkvi in lep lesteneč istotam. Lep spomenik si je postavil tudi s cerkvice v trgu, ki jo je dal na lastne stroške popraviti, prenoviti in okusno opremiti z notranjo opravo. Naj se spočije v Bogu!

Listek

Večna luč.

J. š. B.

(Dalje.)

»Koliko je ura?« vpraša Bartoš. Zdelo se mu je, da danes že dolgo dela; zahrepenel je po domu in solncu . . .

»Kozak, koliko huntov si naložil?« izpregovori Jetel kratko.

»Tri —«

»Torej je enajst — pol dnine dogotovljene. Kosimo, dečki,« reče stari rudar in preneha tolči. Tudi Bartoš odloži močan železni kramp, ki je z njim lomil kose pre-moga iz navrtanih sten. Lopata je prenehala hrskati v drobnem premožu in vsi trije, ki so tu složno delali, so se vsedli na zemljo in segli po pločevinastih čutarah ter zavojih s kruhom. Jedli so in pili kavo, ki je tešila glad ter gasila žejo. Nad glavami, na železnih klinih, pritrjenih v steno, so visele svetilke.

Sedeli so tu v platnenih hlačah in za silo oblečeni. Vroče je bilo neznosno . . . »Slabo zračijo,« omeni Kozak.

»Kaj imaš na vratu?« vpraša naglo Jetel Bartoša, ki se mu je zalesketala na prepotenih prsih mala svetinjica viseča na črnem traku.

»E — mama se je včeraj vrnila z božjo poti,« je hitel odgovarjati Bartoš in kakor v svoje opravičilo razlagati — »ni mi dala miru. Sama mi je davi ta spominek na božjo pot obesila na vrat; nisem ji hotel kaziti radosti.« Vedel je, kako lahko bi se njegovi posvetni tovariši, ki niso imeli umevanja za taka blagoslovila, iz svetih reči norčevali. Hotel je to prepričati.

»Pokaži, kaj pa je to pravzaprav,« reče Kozak veselo, vstane, sname svetilko, se vsede k Bartošu in sveteč si, vzame svetinjico v roko. Tudi Bartoš se je smejal — šegetali so ga po nagem grlu prijateljevi prsti.

»No, pusti vendar,« zašari nad Bartošem Kozak, ga pritisne k zemlji in, sklonjen nizko nad njim s težavo čita drobni napis okrog male podobice: »Pro — si za nas sveta Po — rod — ni — ca.«

Medtem se je pa zgodilo sledeče.

III.

Strahoten blesk razsvetli za hipec vse stene premoža, nalomljene kose, napoljene hunt, lopate, krampe; toda brzo ugasne in takoj nato zagrmí pok, ki mu ni bilo konca . . . Odmev išče izhoda po rovih, hodnikih, prehodih; tramovi pokajo, stene se krive, stropi se z gromom sesipajo — cel premogovnik se trese in giblje . . . »Vnetje plinov,« krikne na zemlji ležeči Bartoš. »Ležati a ne vstajati,« zapoveduje Jetel s prestrašenim, jecljajočim glasom in se urno sklone na zemljo. »Po trebuhu za menoj in h križišču — spotoma ne govoriti, ampak moliti. Kdor se dvigne, pogine; — nad glavo imamo pline,« veli kratko in stisne s starimi zobmi držaj svetilke. Kakor pes jo nese v ustih in kakor gad se plazi po

zemlji. Pomaga si z rokami in koleno ter kaže pot Bartošu in Kozaku. »Pomrjemo — zasuti smo,« reče nenadoma in se ustavi. Svetilko postavi na zemljo in le spodaj boječe posveti na kose sesute gornje plasti, ki je nalik nasipu ovirala nadaljno pot po rovu.

»Pomrjemo,« sta ponavljala dva obupana, žalostna glasova to strašno besedo po navidezno mirni starčevi napovedi.

Da, tu je čakala smrt, grozna, črna, neusmiljena. Ta rov tukaj — to je njihov grob; tesan, globok, sto metrov pod zemljo . . . Sami so si ga izkopali, sto, kaj sto, na tisoče vozičkov premoža so izpeljali iz njega, a on jih sedaj drži, trdno drži, kakor za kaznen, ker so trgali notranjščino zemlji . . .

»Kdo je zadnji?« vpraša zopet starec.

»Jaz,« se odzove Kozak.

»Vrni se in prinesi krampa, dva; na vsako ramo si obesi enega,« zapoveduje Jetel. Zvit v klopčič si ogleduje nekaj časa grobljo pred seboj ter veli Bartošu: »Ti pomagaj!«

Ležeča na trebuhu, sta odstranjala z rokami drobce premoža, nasute okrog velikih kosov. Oči so se jima grozničavo svetile, prsti krčevito krivili, a srce je tolklo pri delu kakor zvon.

Naposled se priplazi Kozak in privleče dve ogromni kopači. Jetel si posveti in previdno zasadi ostro železno ost v razpoko pri zemlji.

»Dvigajmo,« veli tiho. Vležejo se vznak, zobje zaškrtajo in z vso silo se upro ob leseno toporišče. Pritisnejo enkrat, dvakrat; — kos skale, velik kakor dlan, se ulomi, a kopača se izmuzne iz odprtine.

»Iznova,« veli starec in zasadi ostrino globlje.

»Giblje se.« — Ni se zdržal Bartoš, da ne bi kriknil, ko je čutil v roki, kako se kramp giblje, pa se drži v odprtini in ne izpolzi.

»Počakajmo,« jekne starec zopet s kratkim poveljem. Stari rudar si ogleda kos in vidi, da se je v resnici premaknil; odprtina se je razširila . . . Plamenček nadeje na možno rešitev je zasvetil tudi v njegovi duši; toda takoj ga je dušil in tlačil v sebi in v obeh ostalih . . .

»Ne vriskati — molčati!« Njegovo glavo zakrije mrak novih bojazni . . . »Ako izvlečemo ta kos, bo za njim morebiti drugi — tretji — deseti. Znabit se sesuje cela grmada, zapre odprtino in jo — — —; a če se pregrizejo nalik podganam skoz to steno — kaj bo nadalje? Kaj? če je uničen in zaprt tudi glavni rov! Ali bo moč prodreti do izhodišča? Kaj? če je uničila treskavica tudi hodnike, in razsula dvigala, in pretrgala verige? Morda je ves rudnik v plamenu? . . .

Na površju njegove duše so vstajale te bojazni kakor iz silne globočine — ena bolj črna od druge . . . Toda z mirom in premislekom, ki je vreden občudovanja, je segal zobec nalik zagodni vedno globlje v odprtino. Da bi imel le večji odpor ter ne drobil mase po kosih!

»Previdno — ne luščiti, da se nam ne sesuje,« veli zopet starec in že se z ostalima upira ob leseni držaj.

Tako so izvlekli prvi kos, za njim vrsto

drugih, odvalili jih za svoj hrbet. Nastal je kar nizek hodnik; toda delo je bilo čedalje težje.

(Dalje.)

Slike in črtice z bojišč.

Grobovi junakov . . .

Galicija zemlja nezabnih, krvavih spominov,

nad tabo obzorje se v solnčno bodočnost odpira.

O, koliko skrila za vedno avstrijskih si sinov —

na sveže gomile poletno se solnce ozira . . .

V dolinici ozki pod gozdno višino Karpatov,

za borno rutensko vasjo se dviguje gomila,

prostorna, visoka, pokriva junakov — pet bratov,

po narodu svojem, po zemlji, ki jih je rodila.

Na skalni višini, na bregu pod bukvo košato,

dviguje ob grobu se križ s pomembnim, preprostim napisom:

Tu spava junak, zaslužil svetinjo je zlato

za čine junaštva. — Strmim z globokim utisom . . .

Tu našel si smrt, oddaljen od svoje neveste,

ki rane krvave ji misel bolestna povzročila,

da v njeno bližino te več ne pripeljejo ceste . . .

Potrta pozdrave ti s solničnimi žarki sporoča.

Ob cesti, ki pelje v prostrano gališko ravnino,

počiva junak, posestnik in ljubljeni oče.

O kdo bo opisal vso žalost, bridkost, bolečino,

preštel vse solzé, ki žena in deca jih joče.

Potr zrem v ravnino naprej: ob potih in cestah grobovi.

Pobožno obstajam ob njih v molitvi za vrle junake;

kako so mi dragi ti mali in tesni domovi;

ki v svojo ožino oklepajo naše rojake!

Spomin vam nesmrten in večna vam slava, junaki,

za dom in cesarja mladeniško kri ste prelili!

Utihnili bo boj, razgnani viharji oblaki,

spet žarki miru bodo zemlji avstrijski svetili.

In vaše grobove bo s cvetjem ovila narava,

bogato napletla na vaše površje zelenja,

mnog grob bo zaraščen, nezabna pa v narodu slava avstrijskih junakov, ki dom so oteli trpljenja.

Limbarski.

Trpljenje in zaupanje zakonskega moža na bojišču.

Ital. bojišče, 2. julija.

Iz pisma France Mikše.

»Preljuba moja žena! Presrečno se Ti zahvaljujem za pismo, ki sem ga solznih oči prebiral. Dejati sem ga moral proč, če ne, bi se mi bilo od solz zmocilo. Iz globočine žalostnega srca Te lepo pozdravljam. Zahvalim se Ti za zavojček, ki sem ga z največjim veseljem sprejel. Poprašam Te, ljuba žena, kako se še kaj otročički imajo. Uči jih, kolikor Ti je mogoče, moliti in strahuj Francka, da Ti ne zraste čez ušesa. Moje srce je žalostno, ker smo že tako dolgo — že drugo leto — ločeni. Pa ljuba moja, le potrpi! Vsega bo enkrat konec. Upanje imam do Boga in Matere božje, da me bo še pripeljala k moji od Boga mi odločeni ženi in k premilim mojim otročičkom. Potolažena bodi, draga mi; prenašaj voljno vse križe in težave, ki jih morajo tudi tisočere in tisočere druge matere prenašati v teh hudih časih posebno z otroki.

Pomisli, kar pravi Kristus: »Blagor jim, ki preganjanje trpe, saj njih je nebesko kraljestvo!« Prosim Te, molite zame, Ti, blaga žena, in preljubi otročiči, da bi mi bilo dano še priti nazaj. Močno rad bi še živel nekaj časa s Teboj, ljuba žena, in z ljubljenimi otročiči. Nas čakajo hudi dnevi in hude ure na italijanski meji. Bog mi pomagaj in Marija! Sedaj pa, ljuba žena, solznih oči skončam to pisanje, naj Te tolaži Sv. Duh!

Pošiljam tisočere pozdrave. Na svidenje, če ne tukaj, pa nad zvezdami!«

Franc Mikše.

Žena Katarina (Jaagen bei Lörsch, Nemčija — Deutschland) naznanja, da je bil njen mož, pošiljatelj zgorajšnjega pisma, ranjen 6. julija pri Sv. Martinu na Goriskem; zdaj pa ne more nič izvedeti, kje se nahaja. Ako bi kdo zanj vedel, naj blagovoli ustreči in sporočiti užaljeni soprogi na zgorajšnji naslov.

Pred bojem in v boju.

Anton Mrak, načelnik šentviškega »Orla« je pisal svoji sestri to-le zanimivo pismo:

2./VI. 1915.

»Draga sestra!

Samo še nekaj ur in stopim v boj s sovražnikom. Veš, da se marsikateri ne vrne nikdar več iz boja; morda bom tudi jaz eden izmed tistih, da pojdem za pravično stvar. A to naj Te ne žalosti, marveč bodi ponosna, če bi tudi eden Tvojih bratov padel za dom, cesarja in našo ljubo Avstrijo. Ne trepetam, ko vidim grozoto vojske, ampak težko čakam, da udarim zakletega sovražnika s kolbo po trmoglavici butici. Navdušenja ne manjka pri nas. To jih bomo pognali, ako nam Bog da srečo. Rusi morajo vedeti, da so prišli mladi, a krepki kranjski fantje na bojišče.

8. IX. 1915.

Draga sestral

Pozdravl Danes Ti hočem opisati, kako je bilo, ko sem bil ranjen. Ako boš dobila to pismo, mi takoj odpiši, da bom vedel, če ga ni kdo pohopnil.

Bilo je 17. junija. To noč smo spali pri cerkvi v vasi D Zjutraj alarm, nato odkorakanje čez novo most, ki so ga naredili naši pionirji čez noč. Ruski aviatik nas je pridno obsipal z bombami, a so vse padle v vodo; potem so ga pa saperji s topovi pognali proč. Celo dopoldne hodimo ob bregu reke, ki je zaraščen s samimi mladimi gabri. Okrog poldne prispemo prav blizu sovražnika. Takoj začnemo polagoma prodirati ob velikem bregu v štirih rojnih vrstah. Na vrhu brega je bil pa sovražnik tako zakopan, da se ni prav nič videl. Ko pridejo naši prvi kakih 30 korakov od ruskega strelnega jarka, takrat pa pričneta dve strojni puški tako kositi, da je bilo grozno; iz pušk so pa streljali skoro samo z dum-dum krogli. Listje je tako letelo z drevja, da smo komaj drug drugega videli. Vsako drevo je bilo po 10- in še večkrat prestreljeno. Tovariša na desni in levi je ubilo, le jaz sem še ostal. Med tem pa prične sovražna artiljerija od vrha s šrapneli streljati na nas. Takrat so pa naši padali kot muhe. Na to pride povelje: »Drugi roj do vode!« Pri vodi je bilo kakih 10 m trave, tako da je Rus vsakega takoj videl ko je stopil iz grmovja. Sedaj je po meni, sem si mislil, in skočim iz grmovja proti vodi. Brž se vležen in začnem takoj kopati. Komaj sem pa enkrat rušno z lopato odrezal, že mi krogla strga roka na levi roki; takoj nato prileti druga, in ko bi bil jaz samo 20 cm naprej, pa bi me usmrtila. Prav pred nosom je šla v tla. Prsti mi je vrgla v obraz, da nekaj časa nisem nič videl. Prepričan sem dobro, da me je samo anđel varil varoval. No, ko sem si nekoliko prst iz oči spravil, pa prileti tretja. Pk — je reklo, roka je padla doli, lopata stran. Dobro sem čutil, ko je šlo odtrgano meso po rokavu doli na tla. Kri se je vtila po hlačnici in čevlju. Roke nisem nič čutil; le peklo me je, kot bi mi meso z žerjavico smodil. Takoj vstanem, vzamem puško ter grem v grmovje; tam nekaj časa kličem sanitejca, da bi me obvezal. Bal sem se namreč da mi kri ne odteče. Ker pa ni bilo nikogar, se napotim na pomožno obvezovališče. Nekaj časa hodim, da pridem do roba, tako da so šle vse krogle čezme. Vse dem se doli in pravim, da počakam sanitejca, če pride tudi šele čez dva dni, ali pa tu umrjem. Čez četrto ure pa pride. Kar je posebno zanimivo, je to, da se najprvo spravi k mojemu nahrbtniku in ga oropa. Ko se je enkrat najedel, me je obvezal. Rokav od sukničca in srajce je moral odrezati; nož sem mu posodil jaz, ki ga je za spomin potem vtaknil v žep. Vzajem plašč in vrečico za kruh pa grem na obvezovališče. Vsake dve ali tri minute sem moral počivati. Vročje mi je bilo pa tako, da sem bil popolnoma premočen.

Na oni strani je stala mala koča. Njeni prebivalci so ostali na pragu in opazovali moje romanje. Kaj so si pri tem mislili, ne vem. Desna rama je bila vedno nižja od leve, šel sem kakor bi bil pijan; zaletaval

sem se v eno in drugo stran in čudno se mi zdi, da nisem padel v Dniester. Ko se je mračilo, pridem do mostu, ki sem čezenj šel zjutraj zdrav in vesel. Na mostu me doide Sodnikar od Sv. Katarine; potem greva skupaj na obvezovališče. Tam se spravi k meni nevešč sanitejec in mi prične iz rane zasedeno kri kopati z nekim klistrom. Takrat me je pa tako bolelo, da bi padel, ako bi ne priskočil na pomoč in me držali, dokler ni izvršil svojega »šintarskega« dela. Ko je bilo to končano, smo šli spat na bližnji skedenj. Kako sem ležal v taki gneči z razmesarjeno desnico, si lahko misliš.

18. junija smo ob štirih zjutraj odšli in smo do opoldne hodili. Z nami so bili velikanski požari in vedno huje se je čulo grmenje topov. Opoldne zopet naprej in zvečer pridemo v vojno bolnišnico, kjer smo ležali, spali pač ne, na golih tleh. Pod glavo sem imel pa vojaško skodelico. Bolj častno se mi zdi, da sem ranjen, kot pa da bi bil ujet. Sedaj se mi je zopet rana naredila na roki in, ko pišem, se mi tako trese kot pijancu. Bom moral še z levico naprej nadaljevati. Drugič naprej.

Pozdravljam Tebe in vse domače Tvoj brat Tone.

Gospodarske vesti.

+ Posvet notranjskih mlekarn. Mlekarstvo je zadela občutna kriza. Več notranjskih mlekarn, in sicer največje izmed njih, je zaprtih. V soboto so se šli zastopniki notranjskih mlekarn k posvetu, kaj ukreniti v teh razmerah. Posvet se je vršil v prostorih c. kr. kmetijske družbe pod predsedstvom kom. sv. Fr. Povšeta. Ko so zastopniki mlekarn obrazložili svoje razmere, in je poročal tudi dr. Lampe o korakih deželne odbora, se je sklenilo, da želni vladi in sodiščem predložiti kalkulacije, sestavljene od kmetijskih večakov. Razen tega se je sklenilo poslati spomenico na Nj. Ekscelenco g. ministrskega predsednika, v kateri se omenijo od c. kr. deželne vlade kranjske in od posameznih c. kr. okrajnih glavarjev izdane naredbe in ga naprosi, da naj vzame stvar v roko centralna dunajska vlada, ki naj ta vprašanja uredi enako za celo državo. Dalje se pošlje spomenica na ministrstvo za notranje zadeve, v kateri se pojasni nastali položaj za aprovizacijo mest in bolnic. Ministrstvu za deželno brambo se poroča, kako se na Kranjskem sedaj aprovizira vojaštvo z ozirom na § 28. zakona o dajatvah za vojno. Poljedelski minister se naprosi, naj podpira te težnje že z ozirom na to, da je organizacija mlekarstva nastala s sodelovanjem in s podporo poljedelskega ministrstva, kateremu je gotovo do tega, da ta važna panoga ne propade.

Na dunajskem trgu so cene goveji živini od tedna do tedna silno rasle. Ustavilo se je to gibanje šele prešli teden, in sicer pri sledečih cenah: Pitani voli od 230 do 330, pitane krave od 220 do 272 K. Izpod 220 K se tudi

najslabša živina ni prodajala. (Na Kranjskem drži vlada ceno 200 K za vsako goved.) Pri prešičih pa gre cena še vedno kvišku, ker se jih premalo pripelje na trg. Kupci se kar trgajo zanje. Vzrok je pač ta, da letos ni galiških prešičev in ker je vlada zabranila s Kranjskega prešiče izvažati na Dunaj. Plačujejo se na Dunaju persuniki od 310 do 440 K za 100 kg žive teže, pitani prešiči pa od 270 do 500 K za 100 kg žive teže. Pri nas drži vlada ceno 180 K. Za krompir je vlada določila ceno za celo državo, kar je edino prav. Opozarjamo kmetovalce, da za kmeta, ki prodaja v malih množinah, velja poleg pribitka za kranjski krompir tudi zvišek 40%.

Jajc in sirovega masla vedno bolj manjka. Za 2 K se dobi le 11 jajc, apnenih le 15 do 16. Jabolka in hruške je obilo. Jabolka stanejo 30 do 130, hruške 28 do 136, grozdje 96 do 148, breskve 34 do 140. Gobe so se prodajale 50 do 60 vin. za 1 kg.

Krompirjeve cene. S 1. oktobrom stopi v veljavo ministrska odredba, ki določa najvišje cene za krompir. Za jedilni krompir so za oktober in november določene cene na 8 K za 100 kg, za industrijski in krmilni krompir pa na 7 K. Te cene se bodo počasi višale, tako da bodo dosegle maja meseca 11 oziroma 10 K. Določene so tudi cene za ne drobno prodajo krompirja, ki ne sme biti nad 40 odstotkov višje kot cene na debelo.

Vojna dobava vina v Istri. Tržaško namestništvo je izdalo 16. septembra t. l. naslednjo odredbo: Na podlagi § 4. cesarske naredbe, izdane 7. avgusta 1915, drž. zak. št. 228, se odreja: Vse vino, pridelano l. 1915. v koperskem, poreškem in pazinskem okraju, je zaplenjeno v svrhu dobave četam in prebivalstvu imenovanih okrajev. Vino se bo sprejemalo od vinogradnikov po potrebi od 1. novembra t. l. dalje po onih cenah, ki so ugotovljene na podlagi cen grozdja, vsebine sladkorja, oziroma alkohola, pri čemer se računa da dá 150 kilogramov grozdja 100 litrov vina. Prištejeta se 2 K za stiskanje, 10 K za kletarska dela in 1 K za skladiščnino pri hektolitru na mesec. Vina, ki ne dosegajo navedene vsebine alkohola, se bodo plačevala razmerno ceneje. Kar najstrožje je prepovedana vsaka primes grozdju, moštu ali vinu.

Cene vinu in grozdju. V Dalmaciji prodajajo grozdje na drobno po 1 K 20 v. in še več; v veletrgovini pa po 80 v. do 1 K. Vinski mošt pri stiskalnici 1 K 8 v. do 1 K 40 v. liter. — Na Štajerskem cena novemu vinu še ni določena; govori se, da ponujajo trgovci za vinski mošt 20 vinarjev nad stopnjo sladkorja, nekateri pa 4 v. za stopnjo. — Na Ogrskem plačujejo letošnji mošt po 80 v. do 1 K 20 v. liter.

V sil bo vse dobro. Tudi iz grozdnih pečak se more izzeti namizno olje. 23. septembra je bilo na Dunaju pri poljedelskem ministru posvetovanje vinogradnih strokovnjakov v tem oziru.

— Tudi olje iz bučnega semena je okusno in izdatno. Ker bo navadnega namiznega olja primanjkovalo, bi bilo prav, če bi se na to mislilo in vse bučno zrnje zdrobilo ter izželo za olje. — Koder obrodi žir, mak, kjer je dosti orehov, naj bi se tudi ti pridelki uporabili za olje.

Petrolej. Iz Drohobiča v Galiciji se naznanja: Rusi so pred odhodom zažgali večji del naftinih vrelcev. Povzročena škoda in razdejanje se sedaj z mrzlično naglostjo popravlja. Dela urno napredujejo in se je v nekaterih jamah začelo obratovati. Število zamašenih rovov ni bilo veliko. Izvoz sirovega olja sedaj ne prestanto raste. Meseca avgusta so razposlali iz Borislava 6757 vagonov sirovega petroleja. V drohobiškem okrožju se sedaj vsak dan proizvede 220 vagonov petroleja, v Tustanovicah 140, v Borislavovu 75 vagonov.

Volhinija, ki je kljub znanemu trdnjavskemu trikotu že skoraj v posesti zaveznih armad, se prištevava v gospodarskem oziru med najbolj rodovitne in bogate pokrajine širne Rusije. Prebivalcev ima ta gubernija okroglo štiri milijone, ki so razen 7% skoraj izključno poljedelci. Med njimi je 70% Malorusov (grško-katoliških kristijanov), 10% katoličanov (Poljakov), nekaj Nemcev in nekaj Židov. Za šolstvo je bilo doslej v Volhiniji slabo preskrbljeno. Med 100 prebivalci jih je 83, ki ne znajo ne brati ne pisati. Če pomislimo, da med judi skoraj ni nobenega analfabeta (ki bi ne znal brati), dobimo še le pravo sliko, kako je ruska vlada zanemarjala ondotnega kmeta. Velikanska posestva so po večini (60%) v rokah Poljakov; zlasti so znane veleposestniške družine: Sanguszko, Potocki, Radziwiłł, Lubomirski, Plater in dr. Ruska vlada premore v tej pokrajini okrog 1 milijona oralov: to so večinoma zaplenjena poljska posestva. Industrija ni posebno razvita; najbolj številne so sladkorne tovarne.

Holandska je prepovedala izvoz mleka in mlečnih izdelkov. Za nas odpade odslej holandski sir.

Amerika ima letos silno bogato žetev. Ze lanska je bila dobra, a letošnja jo prekaša. Doslej je bila Amerika odločilna za žitne cene na svetovnem trgu. Letos je drugače. Amerika bo morala iskati zasluzka le pri naših sovražnikih. Nam je sedaj zaprto rusko in ameriško žito, tudi od Romunije ne dobimo nič, dasi tam še lanske zaloge niso prodane in se blago že kvari in ga nimajo kam spravi. Mi z Nemčijo bomo morali izhajati z lastnim pridelkom. Posledica tega bo, da bomo sicer nekoliko slabše živeli, a nismo odvisni od zunaj in ostane ves naš denar doma, med tem ko morajo naši sovražniki že sedaj milijarde (in mnogo od tega v zlatu!) pošiljati v Ameriko.

Za naše gospodinje.

M. Humek.

Sterilizirani sadni sok brez sladkorja ali brezalkoholna sadna pijača.

Za otroke, bolnike, okrevajoče, slabotne ljudi in za take, ki težko uživajo surovo sadje, so brezalkoholne sadne pijače naravnost neprecenljive vrednosti. To je v pravem pomenu besede tekoče sadje, ki ima vse tiste dobre lastnosti in ravno tak vpliv na ustroj našega telesa kakor sveže sadje, a je veliko bolj pripravno za uživanje.

Malinovec in drugi s sladkorjem vkuhani sadni sokovi so sicer tudi brezalkoholne pijače, ki se pa vsled svoje gostote ne uživajo same, ampak močno razredčene z navadno studenčnico ali pa kislavo vodo. Imamo pa tudi brezalkoholne sadne pijače, ki jih pijemo nerazredčene, kakor vino ali pivo. O napravi takih sadnih pijač bo govor v naslednjih vrsticah.

Kakor znano, ima vsak sadni sok kot najvažnejšo sestavino večjo ali manjšo množino sladkorja (sadni sok povprečno 8 do 12%, grozdni sok pa 15 do 20%), kar se spozna lahko že po okusu. V vsakem takem svežem soku je pa tudi kolikor toliko glivic, ki se pri primerni toploti (15 do 20° C) takoj začno razmnoževati in sladkor razkrajati v dve glavni sestavini, in sicer v alkohol in v ogljikovo kislino. Alkohol ostane v tekočini in jo dela opojno (vpijanljivo), ogljikova kislina pa po večini uhaja v podobi plina v zrak. Ta znani pojav imenujemo kipevanje. Ko sadni sok pokipi, t. j., ko se razkroji sladkor vsled kipevanja glivic v alkohol in ogljikovo kislino, se tekočina očisti, in vino je gotovo.

Če ločimo torej imeti brezalkoholno sadno pijačo (ne pa vino), ni treba drugega kakor da zabranimo kipevanje. To pa dosežemo v naših razmerah edino le na ta način, da 1. uničimo kipevalne glivice, ki se nahajajo v vsakem svežem sadnem soku, in 2. da pijačo neprodušno zapremo, da se ne morejo iznova zatrositi vanjo glivice iz zraka, kjer jih je vedno dovolj.

Glivice uničimo najlaže z razgrevanjem (steriliziranjem), o čemer je bil govor že v prejšnjem članku, in sicer tako, da pijačo kuhamo ali pa samo razgrevamo do gotove stopinje toplote (pasteriziramo).

Edina posoda, kjer moremo neprodušno zapreti brezalkoholne sadne pijače, je steklenica. V sodih in sploh v velikih množinah se težko zamašijo tako dobro, da bi zrak ne prodril do njih prejalislej, zlasti, ker se v velikih množinah ne morejo tako hitro uporabiti, ko je enkrat posoda načeta.

Brezalkoholna sadna pijača mora biti po možnosti čista, imeti mora nepokvarjen saden okus in vonj (aromo) in neomejeno trpečnost.

Najboljša brezalkoholna sadna pijača se da pripraviti iz jabolk in hrušek ali pa iz mešanine obeh, ker je sok

teh dveh sadnih plemen najbolj ugodno (harmonično) sestavljen.

Tam, kjer izdelujejo sadno vino, ima gospodinja najlepšo priliko pripraviti si tako pijačo na prav enostaven način. V snažne pomite steklenice natoči mošta, ko teče iz stiskalnice. (Proti koncu je skoraj popolnoma čist, sicer se mora pa precediti skozi kako primerno tkanino ali filtrirni papir.)

Steklenice takoj zamašimo z novimi v vroči vodi opranimi zamaški, ki jih je treba pritrditi z motvozom ali žico ali pa z nalašč v ta namen prirejenimi vzmetmi, da jih pri kuhanju ne vrže zračni pritisk ven. Steklenice pa ne smejo biti napolnjene prav do vrha, ampak za 3 do 4 prste naj jih manjka. Take s svežim in očiščenim moštom napolnjene in zamašene steklenice postavimo v primeren železen lonec, ki se zalije z vodo prav do vrha steklenic in dene k ognju, tako, kakor je bilo razloženo pri steriliziranju ukuhanega sadja. Ako vre voda okrog steklenic kak četrt ure, je mošt v steklenicah dovolj razgret, da so v njem uničene vse kipevalne glivice.

Kdor si lahko omisli toplomer, naj razgreva sok samo do 70 stopinj C kake pol ure.

Precej, ko steklenice z moštom vzamemo iz lonca, jih postavimo na kako mizo in pokrijemo z mokrim večkrat preganjenim prtičem. Ko se popolnoma ohladi, pomočimo vratove v raztopljen parafin, da se tako neprodušno zapro.

Ravno na ta način si lahko ohranimo vsi vinski mošt, dokler hočemo, ne da bi se le količkar izpremenil, kar posebno priporočamo za vinorodne kraje.

Take preprosto prirejene brezalkoholne sadne pijače nimajo alkohola, a so kljub temu tako trpežne kakor kaka druga sadna konzerva. Steklenice s pijačo, ki je pripravljena na ta način, moramo hraniti pokoncu stoječe, da se gošča usede na dno.

Za steriliziranje in hvarjevanje sadnega soka so dobre vsakovrstne steklenice, ki jih dobimo včasih v velikih množinah prav poceni. Jako pripravne so steklenice od kisle vode, buteljke in druge.

Namesto navadnega zamaška iz plute lahko vzamemo tudi zamaške iz bombaža (bate). V tem slučaju ni treba parafina, ker zamašek iz bombaža sam prav zanesljivo obvaruje sterilizirani sok pred glivicami.

× × ×

Zdrav zajtrk. Na četrt litra mrzle vode raztopi 80 gr suhe in lepo prežgane moke, da bo čisto gladko. Temu prilij liter vrelega posnetega mleka, vrej na tihem ognju deset minut, mešaj ta čas, osladi in posoli po svojem okusu; lahko prideneš malo sladke skorje. Tega je dovolj za štiri osebe. Je krepičen zajtrk, ki ima čokoladi podoban okus. Moke prežgeš lahko več naenkrat in spraviš v zaprtih puščicah. Ako bi uživali delovni ljudje tak zajtrk namesto redke kave, koliko bolj bi bili pri moči.

Kri iz klavnice krmilo za konje. V Düsseldorfu so napravili iz krvi, ki se odteka iz klavnice, krmilo, ki naj bi nadomestovalo oves. Ima v sebi več redilnih snovi, kakor sladkorjevi odpadki. Tam krmijo že nekaj časa konje ulanskega polka z novim krmilom. Poleg krvi dobe konji samo funt ovsu na dan in so krepki in zdravi. Ako se poizkus popolnoma obnese, bodo začeli pripravljati to krmilo v velikem obsegu.

Jagodino listje priporočajo zdaj v nabiranje za čaj. Tak čaj je res jako okusen in zdrav. Moralo bi se pa nabirati spomladi. Jagodini jesenski listi imajo nalogo, da čuvajo korenino. Ako porežeš potem, ko so obrodile jagode njih listje, požene korenina nove liste, a drugo leto ni cvetja ne sadu, ker je opešala korenina. Kdor sedaj nabira listje, naj potrže samo najmlajše.

Izvrsten čaj se dobi iz šipek, ki dozore v prvem mrazu. (To je rdeča batička, ki ostane, ko odcvete pasja roža, pravijo ji tudi srbečica.) Rdeče šipečje poberi, ko ga je zmehčal mraz, in posuši dobro na peči ali v pečici. Suši se celo, z mesom in semenom. Za čaj semlej šipečje na kavinem mlinčku, deni žlico zmetka na čašo vode, prevri, ko je malo postalo, osladi in dolij toliko vrelega mleka, kolikor je čaja. Ko pride mleko v čaj, postane čaj rdeč in dobi okus in vonj po vaniliji. Ta pijača bi nam nadomestovala lahko ruski čaj, a tudi čokolado; v Švici je zelo v navadi. Šipečje je tudi zdravilo za ledvičine in mehurjeve bolezni; iz njega napravljajo tudi okusne mezge in rdečo juho. Za juho skuhaj par pesti šipečja, precedi in pretlači, zarumeni malo moke na surovem maslu, zalij z juho, okisaj s kislo smetano in zlij na kruh ali na krompir, ali zakuhaj riževno ali ovseno kašo. Žgano in smleto zrnje da dobro kavo, posebno za vodenične. Mladi listi šipečja dajo izboren čaj, ki je lek za želodčni krč.

Zdravstvo.

Za bolečine v želodcu namoči gomilice na vinu, vina jemlji večkrat po žlici; gomilice deni v vrečico, prišij na konec trak in naveži na želodec; če so pa bolečine znak, da silijo gliste v želodec, stolci pelina in vzemi ščepec prahu n- žlici vode. Za bolečine po jedi utiraj želodec narahlo z žganjem in pojdi k zdravniku.

Zažlemana pljuča. Zavri pol vina pol vode, vrzi vanj prstovet pelina in jemlji vsake pol ure žličko. Bolnika umij enkrat na dan s kisom in vodo po celem životu, kar se mora zgoditi jako hitro. Na pljuča mu devaj v slivovko namočen robec. Ko se posuši, ga namoči zopet; to pljuča jako olajša. Mesnatih jedi in vina ne dajaj; ovsene in sluzne juhe store bolniku dobro. Mleka ne more vsak, pravi da mu pomnoži žlem. Malo črne kave s kumino krepki želodec. Bolnik naj vstane, ako le more, da ne teži žlem preveč na pljuča. Če ne more vstati, naj vsaj sede večkrat ali se vleže na drugo stran.

Zdravilo za kašelj starih ljudi. Zmešaj 45 gr benzovega terjaka, 30 gr brinjeve žolice, 60 gr čistega medu, dva sveža jajca in dva grama žafrana; vzemi te zmesi zjutraj in zvečer žlico in namaži nekoliko na krpo, ki jo navežeš na jetra.

Tedenska pratika.

1. oktobra.

1. **Sv. Remigij**, nadškof v Remešu. Rojen l. 436. v mestu Laon. Njegovi starši so bili plemenitega rodu. L. 496, je krstil frankovskega kralja Klodvika v Remešu, kakor nam pripoveduje Gregorij Turski. Sv. Remigij si je pridobil neveljive zasluge za razširjanje sv. vere v Galiji; uspešno se je boril tudi zoper Arijeve zmote. Umril je l. 532, star 96 let. V remeški škofiji se obhaja njegov god 13. januarja ob obletnici njegove smrti.

2. **Sv. Melar**, muč., na Angleškem, iz plemenitega vojvodskega rodu v Kornubiji (Kornwallis). Njegov stric Rinold je umoril, hoteč se polastiti kraljevega prestola, njegovega očeta Meliana in pozneje tudi njegovega 14 letnega sina, Melarja. Na njegovem grobu se je zgodilo veliko čudežev.

3. **Sv. Areta**, muč.

Solnce v. 6. u. — m. — z. 5. u. 40 m.

Luna v. 10. u. 12 m. — z. 2. u. 14 m.

2. oktobra.

1. **Sv. Leodegar**, škof v Avtunu in muč. v VII. stol. V političnih spletkah so ga baje nasprotniki vrgli v vodo; druga sporočila trdijo, da je bil od najetih vojakov obglavljen.

2. **Sv. Teofil**, spozn.

3. **Sv. Tomaž iz Kantilup**, škof na Angleškem.

Solnce v. 6. u. 01 m. — z. 5. u. 38 m.

Luna v. 11. u. 20 m. — z. 2. u. 49 m.

3. oktobra.

Rožna ali rožnovenska nedelja se obhaja od l. 1571. v spomin zmagajočih krščanske vojske nad Turki pri Lepantu blizu Korintskega zaliva. Dne 7. okt. 1571. si priveslata nasproti krščansko in turško brodovje. Don Juan, vodja krščanske vojske, razvije zastavo z Zveličarjevo podobo, ki mu jo je izročil papež Pij V. in s tem silno navduši kristjane za boj. Vname se strahovita bitka. Kristjani kličejo na pomoč Marijo Devico. Zmagani so bili Turki. Izgubili so nad 200 ladij in le 40 ladij se je rešilo. Prav isti dan so rožnovenske bratovščine v Rimu v procesijah prošile Boga zmagajoč nad Turki in vse je potem pripisovalo dobljeno zmagi priprošnji Marijini. Papež je ukazal in vpeljal v zahvalo praznik na čast »Mariji zmagonosni«; kmalu se je jel imenovati praznik sv. rožnega venca. Sedaj se obhaja po vsem katoliškem svetu prvo nedeljo meseca oktobra. Slovencem ni treba priporočati dragocene molitve sv. rožnega venca; vsak pošten Slovenec nosi to znamenje Marijinega čiščenja s seboj, ga ljubi in kot vnet katoličan rad opravlja to vzvišeno molitev. Kdo bi popisal, koliko tolažbe, pa tudi očitvidne pomoči in rešitve so prejeli naši slov. vojaki za časa svetovne vojske uprav po molitvi sv. rožnega venca! Papež Vrban IV. je bratovščino sv. rožnega venca potrdil že l. 1261. Od takrat se je kmalu razširila po vsem krščanskem svetu.

1. **Sv. Kandid**, muč.

2. **Sv. Evald**, muč.

3. **Sv. Amon**, pušč., v IV. stol., je ustanovil v Egiptu več puščavniških naselbin.

4. **Sv. Maksimijan**.

Sv. Dionizij Aleksandrinski, imenovan **Veliki**, učenec slavnega Origena, je od l. 232. celih 15 let vodil takratno slovečo šolo v Aleksandriji. Ob času cesarja Valerijana je bil iz domovine pregnan, ker se je boril zlasti zoper krivoverce. Umril l. 264.

Solnce v. 6. u. 02 m. — z. 5. u. 36 m.

Luna v. — z. 3. u. 16 m.

4. oktobra.

1. **Sv. Francišek Serafinski**, spozn., spada med najpriljudnejše svetnike. Francišek se je rodil l. 1182. iz premožne trgoveške rodbine v Asiziju. Njegovo prvotno krstno ime je bilo Janez; toda oče, ki je ljubil francosko omiko, ga je imenoval

»Francesco« (mali Francoz). V mladih letih je služil tudi pri vojaki. Bil je ujet v Perugiji. Ko je bil rešen, se je posvetil delom usmiljenja, stregel bolnikom in revežem, ki jim je razdelil tudi obleko. L. 1206. je iz nabranih darov prenovil cerkev sv. Damijana in potem je uspešno deloval za preoditev sv. Cerkve in cerkvenega življenja. Naselil se je pri cerkvi D. M., ki jo je imenoval svojo last ali delež »Porciunkula«. Tam je zbral okoli sebe veliko množico iz vseh stanov, posebno iz trgovskega in vojaškega, ter je zanje napisal pravila v 23. poglavjih. Ti so živeli prostovoljno v popolnem uboštvo, so stregli bolnikom, pridigovali, živeli od miloščine in bili imenovani »fratres minores« (manjši bratje). S sveto Klaro je ustanovil II. franciški red za nune, za svetne pa je l. 1222. ustanovil takoimenovani III. red terciarijev. Umril l. 1226. star 45 let, pokopan v Asiziju.

2. **Sv. Edvin**, kralj.

3. **Sv. Krisp**.

4. **Sv. Petronij**.

Solnce v. 6. u. 04 m. — z. 5. u. 34 m.

Luna v. 0 u. 31. m. — z. 3. u. 38 m.

5. oktobra.

1. **Sv. Placid in tovariši**, muč. Rojen l. 515. kot sin imenitnih staršev v Rimu. Sv. Placid je bil ljubljenec sv. Benedikta, ki je ustanovil jako zaslužni red benediktincev. L. 539. je spremljal svojega ljubljeneja predstojnika na njegovem potovanju. Umorjen je bil leta 546. od afriških roparjev s tovariši Firmatom, Donatom in Favstom in s sestro Flavjo. Mornarji ga časte kot svojega zavetnika.

2. **Sv. Palmacij in 11 tovarišev**, ki so bili v III. stol. ob času cesarja Dioklecijana umorjeni v Trevirju.

3. **Sv. Marcelin**, škof v Raveni, umrl l. 346.

4. **Sv. Apolinarij**, škof v Valenciji, umrl l. 520.

5. **Sveta Galina**, vdova.

6. **Sveta Charitina**, aminska mučenica.

Solnce v. 6. u. 07 m. — z. 5. u. 30 m.

Luna v. 1. u. 44 m. — z. 3. u. 57 m.

6. oktobra.

1. **Sv. Brunon** (staronemško ime »der Braune« pomeni: rujav, zažarel) je ustanovil strogi red kartuzijancev, ki so se pred nekaj leti nastanili tudi v št. Jerneju (Pleterje) na Dolenjskem. Menihi ne stanujejo skupno, kakor trapisti, temveč vsak ima zase »kartavžo« ali redovniško hišico, ki so seveda vse združene v en samostan. Kartuzijanci so se naseljevali pri potokih in rekah, zidali mlince, mošte in ceste, obdelovali polje, pospeševali sadjerejo, sploh bili ljudstvu vzor ne samo pobožnosti, marveč tudi delavnosti. Sv. Brunon je umrl l. 1102.

2. **Sv. Sažor**.

3. **Sv. Roman**, škof.

4. **Sv. Adalberon**, škof v Würzburgu.

5. **Sveta Fida**, dev. muč.

6. **Sveta Epifanija**.

7. **Sveta Friderika** (Miroslava).

Solnce v. 6. u. 07 m. — z. 5. u. 30 m.

Luna v. 2. u. 58 m. — z. 4. u. 15 m.

7. oktobra.

1. **Sv. Marko**, papež.

2. **Sveta Tajda**, spokornica. Živela je v sredini IV. stol. na Egiptovskem. Ker je bila lepa, bogata in šegave narave, je našla dovolj zapeljivcev in se ni čuditi, da je zašla na napačna pola. V mladih letih je živela nasladno, ne meneč se za večnost in za zveličanje svoje neumrljive duše. Sv. puščavnik Pánučij je izvedel za njeno pohujljivo življenje, jo je obiskal in s svojo zgovornostjo ter prepričevalno besedo dosegel, da je iz Tajdegrešnice postala Tajda-spokornica in svetnica. Konec življenja je preživela v puščavi in samoti v hudem samozatajevanju, da, ni si upala izgovoriti niti sladkega imena Jezus, marveč v svojih molitvah je le vzdihovala: »Ti, ki si me ustvaril, usmili se me!«

3. **Sv. Sergij** in tovariši, muč.

4. **Sveta Justina Padovanska**, devica.

Solnce v. 6. u. 08 m. — z. 5. u. 28 m.

Luna v. 4. u. 14 m. — z. 4. u. 31 m.

Odlikovani slovenski vojaki.

Srebrno hrabrostno svetinjo I. vrste so prejeli: Stražmojstra Ivan Karlin in Iv. Benko, nadstražmojster Wagner, četovodja Ivan Jazbec in okrajni stražmojster Jo-

sip Čebokli, vsi pri 7. dež. orožniškem poveljstvu. Četovodja Koščak Nikolaj in desetnik Bergman Emerik, oba pri 5. drag. p. Praporščak 27. pp. Vrhovc Božidar. Četovodje Fischer Karol in Herman Pavel, san. podčastnik Tager Rudolf, četovodja Skuk Franc, desetnik Gauper Ivan, desetnik Haiden Ivan, pionirji Ahtik Fr., Bratina Karel, Gašperut Ivan, Juschlag Josip, Kramer Franc, Papinutti Ludovik, Pichler Ivan, Resar Ivan, Štrukelj Valentin in Verwüster Josip. Kadeta Raschke Robert in Šuške Henrik, narednik Primesnik Ivan in poddesetnik Pirker Ivan pri 7. pp. Praporščak Kornherr Josip, narednika Lipovž in Zonta Franc, četovodje Bratovič Jurij in Čuk Karel, desetnika Košir Alfred in Martinčič Ivan, poddesetnik Logar Filip in infanterist Alessio Peter, vsi pri 97. pp. Desetnika Hafner Anton in Warter Josip, dragonca Puf Alojzij in Vengust Franc pri 5. drag. p. Desetnik Franc Birk, saperji Gril Josip, Lugiarič Franc, Milnerič Josip, Stergar Rok in Vnuč Jurij, vsi pri 3. sap. bat. Desetnik Anton Kavčič, poddesetnik Ciril Hafner, 7. stot.; desetnik Marko Zupančič, 4. stot.; četovodja Ivan Tavčar, 2. stot.; četovodja črnovoj. 26. pp. Pavel Kostanjevac, nadstražmojster Franc Tomše in poddesetnik Aleksander Alba. Praporščak Walter Ivan in častniški sluga Novak Ludovik, oba pri 3. gor. top. p. Četovodja Vinko Fermešek, stražmojster Franc Zadnikar, Martin Koritnik, Nikolaj Furlan in Franc Grindl; patroljni vodja Franc Zdravec, narednik Franc Stanič, četovodja Černošek Anton. Rez. narednik Matija Zdravec, kadeta Drago Lončarič, Ferdinand Horn.

Najnovejše z bojišč.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 27. septembra. Uradno se razglasa:

Podobno kakor v vzhodni Galiciji in ob Ikvli je zdaj tudi v volhinskiem trdnjavskem trikotu zlomljeno rusko protiprodiranje. Sovražnik je izpraznil večeraj svojo postojanko severozahodno od Dubna in odsek pri Styru, pri Lucku in se umika proti vzhodu. Obmostje vzhodno od Lucka je zopet naše. Na naši bojni črti južno od Dubna je na posameznih točkah topovski ogenj in praske.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 27. septembra. Veliki glavni stan:

Vojna skupina generalfeldmaršala pl. Hindenburga.

Nemški letalci so napadli v Riškem zalivu ruske bojne ladje, med njimi tudi eno linijsko ladjo. Na linijski ladji in na nekem torpednem rušilcu so je opazilo, da smo zadeli. Rusko brodovje je kar najhitreje odplulo proti severu. Na južnozahodni bojni črti od Dvinska smo večeraj iztrgali sovražniku nadalj-

no postojanko. Ujetih je bilo 9 častnikov in nad 1300 mož; zaplenjeni ste bili 2 strojni puški. Zahodno od Vilejke se nadaljuje naš napad. Južno od Smorgona so bili odbiti močni sovražni protinapadi. Med Krevo — Višnev so naše čete napredovale. Desno krilo in vojna skupina gfm. princa Leopolda Bavarškega je očistila sovražnika zahodne bregove Njemena pri Ščesiju, Servaču in Ščari. Vzhodno od Baranovičov drži sovražnik še mala obmostja. Boj se bije na celi bojni črti.

Vojna skupina generalfeldmaršala pl. Mackensena.

Položaj je neizpremenjen.

Berlin, 27. septembra. Wolff poročila iz velikega glavnega stana:

Na obrežju je bilo mirno. Le posamezne strele so brezuspešno izstrelile zelo oddaljene ladje na okolico Middelkerke. V odseku Ypern sovražnik ni obnovil svojih napadov. Južnozahodno od Lille so protinapadi ustavili veliko sovražno prodiranje. Zlomili so se ljuti sovražni osamljeni napadi severno in južno od Loosa z najmočnejšo izgubo za Angleže. Tudi v pokrajini pri Souchezu in ob obeh straneh Arrasa so bili krvavo odbiti vsi napadi. Število ujetnikov se je povišalo na 25 častnikov in na 2600 mož, plen strojnih na 14. Francosko prodiranje med Reimsom in Argoni ni prav nič napredovalo. Vsi napadi sovražnika, ki je osobito ljuto napadal ob cesti Sommes — Fysuippes, kakor tudi severno od Beau Sejour Ferine, Masiges in vzhodno od Aisne, so se izjalovili z najtežjimi izgubami zanj. Število ujetnikov se je povišalo tu nad 40 častnikov in 3900 mož.

Najvišje vojno vodstvo.

TUDI GRČJA HOČE VMES POSEČI.

Dne 24. septembra je kralj podpisal ukaz za mobilizacijo 20 letnikov. Grški vladni listi naznanjajo, da so se ukrenile vojaške odredbe le iz previdnosti in za varnost dežele. — Italiji grška mobilizacija ni prav všeč.

To in ono.

Vojška je vse na glavo postavila. Da je to res, dokazuje v »Gorenjcu« vojni kurat J. Hafner takole: Kar je bilo prej po dvoje za en groš, to zdaj eno stane dva groša. Kruh, bel, pšeničen, iz ničle, se je nekdanj po tleh valjal, zdaj bi pa črnega mnogi radi pobirali, če bi kje zastoj ležal na cesti. Prej so se otroci staršev bali, zdaj se stari otrok boje. Nekdanj se je samo Kroparjem tako godilo, da sta bila dva potrjena, če je šel eden na nabor, zdaj se pa povsod tako godi. Včasih so govorili, da je kmet neumen, zdaj pa pravijo, da je najbolj prebrisan, ker zna v cenah posnemati druge stanove. Tudi je bilo preje kmeta preveč, zdaj ga je pa premalo. Pa še nekaj. Marsikatera izmed vas, ki je vsak dan desetkrat na ves glas povedala, da je »dedca sita«, zdaj na tihem za njim

joka in moli, da bi še kdaj nazaj prišel. Zdaj pa poslušajte, kaj je tu v vojski narobe.

Maševati smo morali duhovni vedno v cerkvi, pa še tam ne pri vsakem stranskem oltarju. Zdaj pa mašujemo povsod, kjer si kak višji spomni; največkrat v gozdih, na planinah (prej, ko smo še plezali v Karpatih), pretečeno nedeljo sem pa v šupi poleg hleva, kjer je po svoje pela krava. Pridigali smo (vsaj mene so se farani v tem oziru bali) po tri četrt ure, zdaj pa pravijo, da je deset minut predolgo.

Ko so bili sedanjji vojskovalci še doma, je večina izmed njih bolj redko imela meso na mizi. Zato so želeli mesa kot najboljše jedi. Zdaj pa ga imajo vsak dan, kakor Judje v puščavi, a zdihujejo po žgancih, krompirju in repi, kakor Mojzevi Judje po egiptovski čebuli. Kdor zdaj v vojni prenaša posledice samega mesa, nikoli več ne bo tako visoko cenil te dobrote kot nekdanj.

Ravnokar, ko to pišem in premišlujem, kaj bi še povedal v dokaz, da je vojna vse na glavo postavila, se je tu prigodilo nekaj, kar kaže, da je nekaterim vojna celo glavo, ali vsaj možgane vzela. Tu v bližini se nahaja med obema vojnima črtama vodnjak, kamor hodita obe stranki po vodo, pri čemer se zgodi, da kdo tudi pade ali pa je ujet. Danes opoldne je prišel k temu vodnjaku mlad ruski vojak, da bi si natočil vode. Kar čuje žvižganje naše predstraže, ki ga kliče k sebi. Fant vpraša, kaj hočejo; naši pravijo, naj jim prinese vode. Fant pozabi, da je vojna (tudi mi drugi se malokrat na to okoliščino spominimo), in prinese vodo. Ko se naši napijo, fant hoče iti nazaj, a naši mu povedo, da bo šel z njimi, kar fantu nikakor ni šlo v glavo, zakaj in kako. Še par ur za tem, ko je prišel do polkovnega poveljstva, je debelo gledal, zakaj ga todi vodijo, ko bi vendar tovariši gori že radi pili. Revez je popolnoma pozabil ob vodnjaku, da je vojna in kakšno vlogo on igra v nji.

× × ×

Mestna učnost. Deklica iz odlične gosposke družine (ob izletu na deželo) kazaje na uprav dobro ozeleneli krompir: »Glej, stric, kako lepo salato imajo tukaj!« — Stric: »To vendar ni salata, ampak krompir.« — Deklica: »Ja, ja; saj sem hotela reči krompirjeva salata.«

Vedno počitnice. Teta: »No, Korlček, ali rad hodiš v šolo?« — Karel: »Ja, že; pa . . .« Teta: »No, kaj pa . . .?« — Karel: »Še rajši bi hodil, če bi bile zmerom počitnice.«

V varšavski gostilni. Ko so v Varšavi še Rusi gospodarili, je zadela tudi to mesto prepoved alkoholnih pijač. V neko gostilno pride gost, pa zahteva kosilo. Strežnik mu prinese, kar se je dobilo. Gost bi bil rad tudi nekoliko pijače. Toda natak ar se brani češ, da je prepovedano. Čez nekoliko časa se mu približa natak ar zopet, pa mu reče, naj bi šel k telefonu. Tujec se čudi, ker nikogar v mestu ne pozna. Kdo neki bi ga klical. Natak ar vztraja, da mora sam iti k telefonu. (Za pogovore pri telefonu je navadno prirejena mala govorilnica, ki se zapre, da je moč razumeti,

kar se po telefonu sporoča.) Tujec gre, pa se kmalu vrne, si briše brke ter prša natakarja, če bi mogel še enkrat telefonirati . . .

V računu je našel pa sledeče postavke: Kosilo 1 rubelj; za dvakratno telefoniranje 1 rubelj.

Pri zdravniku. Postaren mož, ki je že večkrat iskal pomoči za svojo bolno nogo: »Gospod doktor! Kako neki je to, da se kar ne mara obrniti na bolje?« — Doktor: »Ja moj dragi, to stori starost, starost.« — Mož: »To pa že ne, gospod; moja leva noga je prav toliko stara kot desna, pa ji nič ne manjka.«

Vprašanja in odgovori.

U. A. v St. L. Odgovor na Vaše vprašanje najdete v 38. številki »Domoljuba« v članku pod naslovom »Vladne naredbe in kmečki stan«, v kolikor ni pobeljen.

»Neimenovana« na Notranjskem. Društvo, po katerem povprašujete, je v dobrih in zanesljivih rokah v Ljubljani. Imenuje se »Društvo sv. Marte« — poselsko zavezišče. Svojo lastno hišo ima v Strelški ulici št. 2. Pripomnimo pa, da v tem času splošne in neznosne draginje marsikje odpuščajo služkinje, dasi so jih poprej imeli, ker gospe in gospodinje same opravljajo, kar je nujnega pri gospodinjstvu.

SKRIVALNICA.

Kje sta strojevodja in kurjač?

Dobre knjige.

Izobraževalna knjižnica. III. zvezek. Zaloga tiskovnega društva v Kranju. 1915. (Ponatis iz »Gorenjca«. Cena 40 v. s poštino vred. Vsebina: 1. Beli vrabec. (Spisal V. Hybásek). 2. Iz Letopisov ljubljanskih jezuitov. 3. Pred 100 leti. 4. Farovška Loka pod Kranjem. (Sestavke 2, 3, 4 — spisal A. Koblar).

Kraj, kjer se nahajajo naši ujetniki. Tvrdba Freytag & Berndt (Wien, VII. Schottenfeldgasse 62.) je izdala čeden zemljevid evropske in azijske Rusije, kjer so zaznamenovani osobito oni kraji, kamor so odpeljali naše ujetni-

ke. — Del izkupička od tega zemljevida (stane po pošti 1 K 60 v.) je namenjen »Rdečemu križu«.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Trst, 22. sept.: 71, 84, 7, 82, 27.

Dunaj, 25. sept.: 15, 68, 63, 61, 11.

VOLNO

ovčjo oprano in neoprano kupim vsako množino po najvišji ceni proti takojšnjemu plačilu, ter plačam vožnjo sam. Večjo množino pošljem potnika osebno prevzeti.

Veletrgovina **R. STERMECKI, Celje**
št. 16, Štajersko. 1622

Izjava.

1964

Podpisana in odgovorna za svojo hčer — Marija Zobec iz Kota št. 24 — javljam, da je bila zasačena pri tatvini krompirja moja hči Angela, stara 13 let, in obžalujem da je izpovedala lastniku krompirja, da je Suštarjeva iz Kota, mesto Lovrenova iz Brinja.

Zahvaljujem se tem potom Frančiški Košir, da mi je vse žaljenje, ki ga ji je napravila moja hči Angela, odpustila in odstopila od nadaljnje tožbe.

Kot, 20. septembra 1915.

Marija Zobec.

4 kg kave

najboljša zmes, žgana in pripravljena za porabo, franko po pošto
T. J. Fols, K 11.90
Trst.

1953

!! Agitirajte za „Domol uba“ !!

3šče se ženska srednje starosti v svrhu ženitve kot

gospodinja

na večje posestvo s trgovino in gostilno na Kranjskem. Pismene ponudbe na upravo lista pod; »Gospodinja št. 1918«.

Poslovalnica Litija

pomožnega zaklada za vdove in sirote za vso oboroženo silo (vojno zavarovanje)

posluje v župnišču v Litiji v prtiličnih prostorih. 1960

Zavarovanja v vojni stoječih črnovojniki, vojn. delavcev, voznikov, mladovojniki itd. se sprejemajo vsak dan po ugodnih pogojih. Sotrudniki in sotrudnice poslujejo za društvo v posameznih krajih in občinah okraja Litija. — Nadaljnja pojasnila daje:

Okrajno organizacijsko predstojništvo v Litiji.

Odvetnik
dr. PETER MEDVEŠČEK

javlja tem potom, da je otvoril
v Radečah pri Zidan. mostu
svojo

odvetniško pisarno.

1945

Zahtevajte

zastonj in poštine prosto moj glavni cenik s 4000 slikami ur, zlatnine in srebrnine, glasbil, predmetov iz usnja in jekla, potrebščin za gospodinjstvo in toaletto, orožja, municije itd.

Prva tovarna ur

Jan Konrad, c. inkr. dvor. ni založnik Brüx št. 781 (Češko).

Nikelnaste Roskopt-ure K 3.90, 4.20, 5.00. Srebrne K 8.40, 9.50. — Nikelnaste budilke K 2.90. Budilke z dvojnimi zvoncei K 4.00.

Posilja se po povzetju. — Nikak riziko! Zamena je dovoljena ali denar nazaj!

Ovčjo volno

vseh vrst in vsako množino kupuje po najvišjih cenah: **J. GROBELNIK,**
Ljubljana, Mestni trg št. 22.

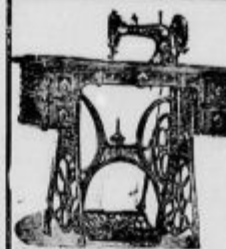
Pristni Eidamski sir

parafin. trpežno blago prvovrstn. izdelovalcev v kroglah ca. 2 kg, v zaboju 24 krogel, vsebuje 40—45% masla po K 3.80 za kg 20—25% „ K 3.25 „ „

Gouda sir

v hlebcih po ca. 6 kg. 6 hlebov v sodu 20—25% masla vsebuje po K 3.25 za kg iz naš. skladišča

Oesterreichische Export A. G. vorm. A. Janowitz
Wien VII, Seidengasse 18.

Priporočamo cenjenemu občinstvu edino domačo tvrdo

IGN. VOK

špecialna trgovina šivalnih strojev in koles.

Ljubljana, Sodna ul. 6,

katera ima po ugodnih cenah in obrokah od strokovnjakov priznana najboljše šivalne stroje v Evropi in to so »PFAFF« v veliki izbiri in zalogi. 1830

Povik o vzevanju vsah čas brezplačno. Prilni posredovalec se iščejo.

Ponujajte

Želod

Kolinski tovarni v Ljubljani.

1 steklenica 2 kroni.

Ceniki zastoj in franko.

Kako pozno je sedaj?

tako se sliši mnogokrat popraševati ljudi, kateri pač imajo uro v žepu ali na steni, ampak svoji lastni uri ne verjamejo, ker je le slaba, netočna, vedno stoječa bazar ura. Kdor nasprotno ima Suttnerjevo uro, ve vedno natanko, kako pozno je.

Lastna znamka "IKO" najbolj zanesljiva ura.

Lastna znamka "IKO" najbolj zanesljiva ura.

- Št. 600 Žepna ura z radijem, ki se ponoči sveti K 8-40
- " 410 Nikel.-anker-Roskopf ura 4-10
- " 705 Roskopf ura, kolesje v kam-nih tekoče 5-90
- " 719 Srebrna rem. ura 7-80
- " 720 Srebrna cilind. rem. ura 9-70
- " 1400 Bela kovinasta verižica 2-80
- " nikelnasta 1-
- " 914 Srebrna verižica 3-20
- " 89 Double zlata verižica 5-90

Velika izbira ur za gospode in dame, verižice, prstane, broške, obeske, zapestnice, zavrtnje verižice, uhane, blago v zlatu in srebru, namizna orodja, daljnogleda itd. v velikem ilustriranem

ceniku z mnogimi podobami

kateroga zahtevajte zastoj in poštnine prostega.

Razpošilja se po povzetju ali pa če se denar vnaprej pošlje. Neugajajoče zame-njani. Vse ure so natančno preizkušene.

Lastna tovarna ur v Švici

H. SUTTNER samo v Ljubljani št. 1

1203 Nima nobene podružnice.

Ako naročite

in to nemudoma storite,

1 srečko avstr. rdečega križa, 1 srečko ogrskega rdečega križa, 1 srečko budimpeštanske bazilike, 1 dob. tni list 3% zemlj. srečk iz leta 1890, 1 do-bitni list 4% ogrskih hip. srečk iz leta 1884.

(Mesečni obrok za vseh pet srečk ozir. dobitnih listov samo 5 kron 12 žrebanj vsako leto, glavni dobitki 630.000 kron)

dobite igralno pravico do dobitkov ene turške srečke v znesku do **4.000 frankov popolnoma zastoj!**

Pojasnila in igralni načrt pošilja brezplačno: Srečkovno zastopstvo 12, Ljubljana.

In razno blago pošilja po najnižih cenah Jugoslovanska razpošiljalna R. STERMECKI v Celju štov. 305, Stajersko.

Zahtevajte zastoj cenik s slikami čez ti-sočo stvari. Pri naročilih iz Amerike, Nem-cije in Balkana treba denar naprej poslati.

Proti okuženju

se je treba sedaj še posebno varovati, ker nastopajo vsakojake nalezljive bolezni, kot škrlatica, koze, osepnice, ko-lera, legar. — Vseled tega

naj se uporablja

povsod, kjer se take bolezni širijo, dobro razkuževalno sred-stvo, katero naj bude v zalogi v vsakem gospodinjstvu. Naj-boljša razkuževalno sredstvo sedanosti je glasom razsko-van prof. Lüfler, Liebreich, Pruskauer, di Vesten, Vaa, Pfeifer, Vertun, Fertik i. dr. nedvomno

LYSOFORM

ki je brez duha, nestrupen in cenen in se ga dobi v vsaki lekarni in drožeriji za ceno 60 vin. za izvorno steklenico (zeleno steklo). Učinek Lysoforma je točen in zanesljiv, vsled česar ga zdravniki priporočajo za razkuževanje boln. postelj, za izpiranje ran, oteklin, irigatorjev in za protiseptične obveze. 1445

Lysoformovo milo

je fino toaletno milo, ki vsebuje Lysoform in učinkuje pro-septično. Uporablja se lahko tudi pri najbolj občutljivi koži, celo pri otrocih. Stori kožo mehko in prožno in raz-širja jako dober duh. Zadoštuje enkratno poskus in bodete zatem vedno uporabljati to izvrstno milo, ki je drago le na videz, pri uporabi pa zdrži dolgo časa. Cena milu zna-ša K 1'20.

Lysoform s poprovo meto

je močno protiseptična ustna voda, ki odstranja slab duh in beli zobe in jih varuje. Uporablja se tudi lahko pri ka-tarih vratu, kašlju in nahuodu za grgranje po zdravniškem navodilu. Zadošča par kapljic na kupico vode. Izvirna steklenica stane 1 krono 60 vin., na prodaj v vsaki le-karni in drožeriji. — Zanimivo knjigo pod naslovom „Zdrav-je in razkuževanje“ pošlje zastoj in poštnine prosto

Kemik Hubmann,

referent Lysoformwerke, Dunaj XX., Petraschgasse 4.

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je:

1440

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

proti požarnim škodam in poškodbim cerkvenih zvonov Ljubljana, Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. raznovrstne izdelane stavbe, kakor tudi stavbe med časom zgradbe, 2. vse premično blago, mobilije, poljsko orodje, stroje, živino, zvonove in enako, 3. vse poljske pride-lke, žita in krmno, 4. zvonova proti prelomu, 5. sprejema tudi zavarovanja na življenje, oziroma doživetje in druge kombinacije in proti nezgodam, vsakovrstna podjetja, obrti kakor tudi posamezne osebe za deželno nižjeavstrijsko zavarovalnico, od katere ima tudi deželni odbor kranjski podružnico.

Varnostni sklad in učnine, ki so znašale l. 1912 K 678.350-17, so poskočile koncem l. 1913 na K 735.147-17. Tedaj, čimvečje zanimanje za ta edini slovenski zavod, tembolj bo rasel sklad.

Ponudbe in pojasnila daje ravnanjstvo, glavno poverjeničtvo v Celju in na Proseku, kakor tudi po vseh straneh nastavljeni poverjeniki.

Cene primerne, hitra cenitev in takojšnje izplačilo.

Ustanovljeno leta 1893.

Ustanovljeno leta 1893.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

sprejema in obrestuje hranilne vloge po

Rentni davek plačuje iz svojega. Zunanjim vlagateljem so za pošl-

5 %

ljanje denarja na razpolago brez-plačno položnice poštne hranilnice.

Zadruga dovoljuje posojila v odsekih na 7 1/2, 15 ali 22 1/2 let, pa tudi izven odsekov proti poljubno dogovorjenim odplačilom. — Dovoljujejo se ranžijska posojila proti zaznambi na plačo in zavarovalni pollet ali proti poroštvu. Prospekti na razpolago.

Društveno lastno premoženje znaša čez 600.000 K. Deležnikov je bilo koncem leta 1913 2492 z 17406 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.788.340 K.

Načelstvo:

Predsednik: Andrej Kalan, prelat in stolni kanonik v Ljubljani.

I. podpredsedniki

Ivan Sušnik, stolni kanonik v Ljubljani.

II. podpredsedniki

Karol Poljak ml., tovarnar v Ljubljani.

Člani: Fran Borštnik, o. kr. profesor v p. v Ljubljani; Ignacij Zaplotnik, katehet v Ljubljani; Ivan Doleno, o. kr. profesor v Ljubljani; dr. Jožef Gruden, stolni kanonik v Ljubljani; Anton Koblar, dekan v Kranju; dr. Jakob Mohorič, odvetniški kandidat v Ljubljani; dr. Fran Fapež, odvetnik v Ljubljani; B. Remeo, ravatelj trg. sole v Ljubljani; Anton Sušnik, o. kr. gimn. profesor v Ljubljani; dr. Viljem Schweitzer, od-vetnik v Ljubljani; dr. Aleš Ušentčnik, prof. bogoslovja v Ljubljani; Fran Verbit, o. kr. gimn. prof. v Ljubljani.

Nadzorstvo:

Predsednik: Anton Krtič, o. kr. profesor in kanonik v Ljubljani. — Člani: Anton Cadež, katehet v Lju-bljani; Ivan Mlakar, profesor v Ljubljani; K. Gruber, o. kr. št. rač. oficijal v Ljubljani; Avguštin Zajc, o. kr. rač. revident in posestnik v Ljubljani.

Kranjska deželna podružnica v Ljubljani.
 L. z. št. 21. in 22. in restite, nezd. in izost. zavarnosti

sprejema zavarovanja na doživetje in smrt, otroških dot, rentna in ljudska, neškodna in jamstvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Niske premije. Udeležba na dividendah pri življenjski zavarov. že po prvem letu.

Stanje zavarovanj koncem 1914 K 178.490.838 —
 Stanje gar. fondov koncem 1914 K 48.782.229-76
 V letu 1914 se je izplačalo zavarovancem na dividendah čistega dobička K 432.232-66

Kter namerava skleniti življenjske zavarovanje najjavnje obrati za vsako zavarovanje, saj se v lastno korist obrne da gar. imenovane podružnice.

Prospekti zastoj in poštine prosto.

Sposobni zas'opniki se sprejmejo po najugodnejšimi pogoji.

Marije Terezije cesta 12.

SANATORIUM EMONA
 ZA NOSTRANJE IN KRANJSKE BOLEZNI
 POČIŠČENICA.

LJUBLJANA - KOMENSKA ULICA 4
 SEPIZIRANIK PRIPRAVIL DR. FR. DERGANČIČ

100 litrov zdrave domače pijače,

osvežujoče, dobro in živo gasilo ki lahko vsak sam priredi z malimi stroški. V različni so snovi za ananas, jabolčnik, grenadin, malinovec, poprova meta, graškatelec, pomerančnik, dišeča perla, višnjevec. Ta pijača se lahko pije za vsako bližnjo pozimi pa vroča v vroči roba in vganja. Skariti se ne more. Snovi z naravnim navodilom stanejo K 4-50 tranko po povzetju. Na 4 takih porcij dojam eno povrhu. Za gospodarstva, tovarne, delavnice in neprecejive vrednosti, ker delavce ta pijača osveta in ne upitni, valed česar ne zgube nič na svoji delavnostnosti.

Jan Grolich, dregerija „Pri angelu“, Brno 641, Morava.
 1351

Gučjo volno

kupuje vsako množino za vojaške potrebščine po višji ceni kot vsak drug prekupec. — 1782

IVAN SAVNIK, Branj (Gorenjsko.)

500K

Vam plačam tako Vaših kurjih oces, bradavice in trde kože tekem 3 dni s korenino, brez bolečin ne odpravi.

RIA-BALSAM.

Cena lončku s smetevnim pišmem K 1-—, 3 lončki K 2-50, 6 lončkov K 4-50.

Kemény, Kaschau (Kassa, L, poštni predal 12-12, Ogrsko.

Kava

50% ceneje!

Ameriška štedilna kava, lepo dišeča, izdatna in štedljiva. 5 kg vreča za poskušnjo K 12- post prosto po povzetju. Pol kilograma prvotnega finega čaja za K 2-40 tudi 50 kom. razl. lepih razglednic pošljevali K

A. Schapira št. 473,
 Izvoz kave in čaja,
TISZABOGDANY,
 Ungarn.

izbere se je obneslo na vojake v vojski in spleh za vsakega kot najboljšo

bol oblažajoče mazanje

pri prehlajenju, reumatizmu, gihtu, infuenci, prsi, vratni in boleti v arhito

Dr. Richter-ja

Sidro-Liniment. capselci compos.

Nadomestilo **Sidro-Pain-Expeller.**

Steklenica kron. — 80, 1-40, 2-—.

Dobiva se v lekarnah ali direktno v Dr. Richter-ja lekarni „Pri zlatem levu“, Praga, I, Elizabetna cesta 4.

Dnevno raspošiljanje.

GORČEVA

KOLESA PRIZNANO NAJ-BOLJŠA SEDANJOSTI X

A. GOREC

LJUBLJANA - MARIJE TEREZIJE CESTA ŠT. 14 NOVI SVET
NASPROTI KOLIZEJA - ZAHTEVAJTE PRVI SLOV. CENIK BREZPLAČNO

Razširjajte „DOMOLJUBA“!

Stanje vlog čez 23 milijonov kron.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruža z neomejeno zavezo

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 6, prtiličje, v lasni hiši nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

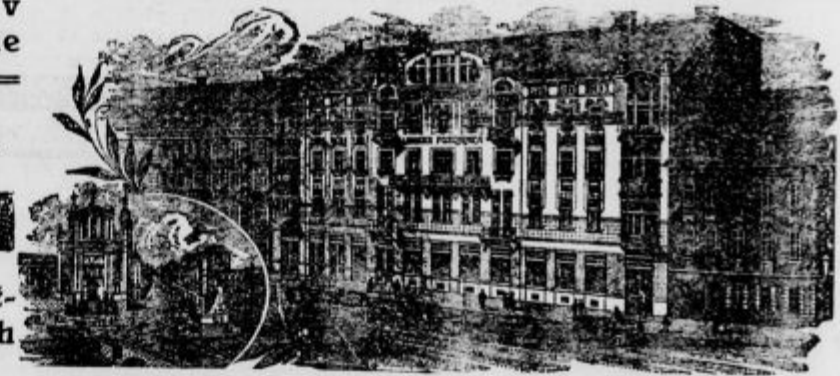
sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu, za katere jamčijo ne samo njeni zadružniki, temveč

tudi cela dežela Kranjska

in jih obrestuje po **4³/₄ %**

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsakih vložnih 100 kron čistih obresti 4-75 kron na leto.

Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice brezplačno na razpolago.

Načelstvo.